

«Норуот
күүһэ —
көмүөл
күүһэ!»
Н. Рыкунов

ЭНГӨЙЭЛИ

Тохсунньу 29 күнэ
Субуота 2011 с.
№11-12-13
(10457)

1935 сыл алтынны 5
күнүттэн төрүттэммитэ

Нам улууһун хаһыата

1996, 2005, 2009 сылларга
«Сыл бастыг хаһыата»

Улуус дьаһалтата отчуоттуур

САРСЫННЫГА ЭРЭЛЛЭЭХ «ТҮЙГУН» СЫАНАНЫ!

ХАМАҒАТТА. Бу нэһилиэккэ тохсунньу 20 күнүгэр буолбут улуус баһылыгын отчуотугар элбэх ыйыты киирдэ. Ол курдук дьон уопсай дьиэбэ капитальной өрөмүөн хайдах ытытылларын, үтүөлээх үлэни аакка представление хайдах түһэрлэрин, ФАП процедурнай медсестратын штата тоҕо аччаабытын, са а детсад ханан тутууларын, са а оскуола ханан тутууларын, кооператив салайааччыта Кривошапкин В.В. үүт харчытын төлөөбөккө барбытын ким төлүүрүн, үүт туттарар чааһынай дьо о субсидия тоҕо төлөмтүн, маҕаһын таһыгар мустар итирик дьону ким хонтуруолуурун о.д.а. туоһуластылар.

Быйыл Хамаҕаттаҕа орто оскуола капитальной өрөмүөнэ буолуоҕа, са а детсад тутуута саҕаланыахтаах. Маны таһынан олохтоохтор са а хотон тутуутун туруоруустулар. Нэһилиэккэ баар спортсаала туруга мөлтөбүн директор эттэ, онон са а спортсааланы тутарга этии киллэрдэ. Саха-французской лицей директора В.И. Эверстов оскуолаҕа спортсаала, мастарыскай суохтарын этэн туран олору тутары туруорууста. Өссө дьон спорткомплексы уонна са а таас оскуоланы туруоруустулар. «Эт-ас» тэрилтэ олохтоохторгон эти сылы быһа тутуон наадатын эттилэр. Дьахтар сэбиэтин председателэ Л. Дьячкова общественнай хамсааһы а бюджеттан үп көрүллүөн наада диэтэ.

Ити курдук хамаҕатталар чет олох туһугар кыһаллан спортсаала, спорткомплекс тутууларын баҕараллар, кинилэр бабалара туолуо диэн эрэнэбит. Муннааха кэлбит дьон бары биир санаанан улуус дьаһалтатын сыллааҕы үлэтин «туйгунан» сыаналаатылар.

АППААНЫ. Букун баһылык отчуота Аппааны бөһүөлгэр орто оскуолаҕа ытытылынна. Улуус баһылыга А. Ильин бастаан Аппааныга туох үлэ ытытыллыахтааҕын билиһиннэр-

дэ. Ол курдук 50 миэстэлээх са а амбулатория, ГРП, «Эт-ас» тэрилтэбэ өссө биир хотон, З.В. Винокуров салайар «Дьөһөгөй» бааһынай хаһаайыстыбаҕа хотон, оскуолаҕа 4 квартиралаах олорор дьиэ уонна ичигэс теплица тутуулаара саҕаланыахтаахтар, И.Е. Винокуров сквера салдыахтаах. Быйыл улуус ыһыаҕа И.Е. Винокуров 115 сылынан сибээстэн Аппааныга буоларынан са а ыһыахтыыр паарка тутулуохтаах. Аппаанылар саамай үөрэ истибит сонуннара — са а таас кулууп тутуута саҕаланыахтаах.

Үлэ ветерана И. Слепцов Дьокуускай куорат ыһыахтыыр сиригэр Нам улууһун павильонугар тутуулары ытытары сөптөөбүнэн аахта. А.К. Алекс-

ва культураҕа болҕомто уурулларыгар баҕа санаатын тиртэ. «Эт-ас» ХЭТ директора И.Е. Евстафьев кыһы ы кэм э үүт сыанатын 30 солк. о ороорго, сүөһүнү кыһын бааһынай хаһаайыстыбаларга көрдөрө туттарга, оттообот, сүөһүлэрин көрбөт дьону эрдэттэн бэрээдэктиргэ ы ырда, «Эт-ас» ХЭТ-ка сүөһүлэрин көрдөрө биэрбит дьон наадыбаттарын, сүөһүлэрин туругун билсибэттэрин эттэ. Интернат старшай иитээччигэ 1 оҕо күннээҕи аһылыгар 22 эрэ солк. көрүллэрин, онон аһылыктара мөлтөбүн эттэ, маны таһынан интернакка душ, ичигэс туалет наада эбит. Оскуола директора Д.И. Ноговицын оҕолор сайы ы лааҕырдара оскуолаҕа бэйэтигэр баарын, онон сайы ы лааҕыр база-та наадатын, очтуугар хортуопшуй олордутунан дьарыктаныахтарын сөп диэтэ. Милиция ветерана А.П. Ильин маҕаһыннара тастарыгар сылдыар итирик дьону бэрээдэктиргэ, тутуунан дьарыктанар тэрилтэни тэрийэр наадатын эттэ. Аппаанылар бөһүөлктэрэ сайдарыгар уонна улууска элбэх үлэ ытытыллыбытын бэлиэтээн туран улуус баһылыгын сыллааҕы үлэтин «туйгунан» сыаналаатылар.

В. РЫКУНОВА

ФРУНЗЕ. Н.В. Слепцов салайааччылаах иккис бөлөх тохсунньу 24 күнүгэр өрүс у уор сытар саамай аҕыах ахсааннаах эрээри үүт туттарытыгар басты көрдөрүлээх нэһилиэккэ Фрунзега отчуоттаата. Дьүүс баанньык дьэтин сынныала киин гынан сөрү-сөп гына өрөмүөннээн уларыппыттар. Манна сүүрбэттэн тахса киһи, ол эбэтэр дьон үкэс кэлбит диэххэ сөп. Муннааҕы бэрт сэ ээрэн, сэргээн иһитилэр. Боппуруос да үгүс. Үөрэх эйгэтигэр оҕолору хаачыстыбалаахтык үөрэтиигэ, Көбөкө ө оҕолору таһыыга үгүс төрөппүт этиннэ. Фрунзе нэһилиэгэр улуус туох үлэни ытытытын элбэх оҕолоох аҕа, нэһилиэк кырдыаҕа Г.К. Ядрихинский хара ма найгынан туоһуласта. Олохтоохтору ордук уһаайба хайдах бэриллэхтээбэ долгутар эбит. Быйыл кыһы ы ыйга оройуо а барар сулуу астарбатахтар, онон олохтоох М.М. Матвеев бэйэтин көүлээһининэн астарбыт. Ити курдук бэрт «сылаас» аһаҕс кэпсэтии кэнигиттэн этиилэргэ киирдилэр. Оскуола -саад директора Н.С. Рехлясова тэрилтэтигэр капитальной өрөмүөн туруорууста. Төрөппүт Охлопкава А.Е.: «Илин Э эр» диэн программа о ороорго Көбөкө ө оҕолор олорон үөрэнэллэригэр са а интернат дьэтин тутууларын киллэрээри », - диэн этиннэ. Салгы нэһилиэккэ КСК дьэтин, кэлэр специалисттарга олорор дьэ, нэһилиэккэ санитарка, баанньык туруоруустулар. Отчуоту олохтоохтор э килэ суох «биэһинэн» сыаналаатылар.

(Бүтүүтүн 2-с стр. көр)

Учуутал сылын түмүктээһин

ҮРДҮК СИТИИИЛЭРДЭЭХ

Учуутал сылын үөрүүлээхтик сабыы Нам улууһугар тохсунньу 20 күнүгэр «Сарда а» кинотеатрга буолла. Улуус оскуоаларыгтан учууталлар, ветераннар, оҕо саадтарын иитээччилэрэ мустан үөрэ-көтө Учуутал сылын түмүктээтилэр. Манна улуус баһылыгын бастаах солбуйааччы Н.В. Слепцов, ИШКРО-тан В.М. Егорова, үөрэх управлениетын начальнига В.Н. Дьяконова кыттыһыны ыллылар.

Үөрүүлээх тэрээһин Нам 1 №-дээх орто оскуолатын учууталларын «Учительво времени» диэн авангарднай муоданы көрдөрүлэринэн саҕаланна. Ол кэннэ былаахтары, лиэнтэлэри, флажоктары туппут оҕолор «Время, вперед!» диэн үкүү композициятын көрдөрдүлэр. Экраннарга Учуутал сылын Россияҕа, республикаҕа, улууска үөрүүлээхтик аһы церемониялара, оскуолалар, учууталлар ситиһилэрэ көрдөрүллэ тур-

дулар.

Салгы сыл басты учууталларын параада саҕаланна. Быйылгы сыла «Басты учуутал» үрдүк ааты ситистилэр: Хамаҕатта саха-французской лицейин география учуутала, «Сыл учуутала-2010» республикатааҕы конкурс кыайыылааҕа О.Н. Протопопов, Хаты Арыы саха тылын учуутала, төрөөбүт тыл учууталларын маастар-кылаастарын бүтүн Россиятааҕы конкурсун «За оригинальность и новизну методических решений» номинация кыайыылааҕа П.Д. Павлова, гимназия математика учуутала, математика учууталларын Бүтүн Россиятааҕы съездин делегата С.Д. Делашова, саха-французской лицей директора, инновационнай үөрэх программаларын конкурсун кыайыылааҕа, СР президенин гранын хаһаайына В.И. Эверстов, Партизан «Кустук» оҕо саадын сэбиэдиссэйэ, «Росточек: мир спасет дети», «Паτριот России» бүтүн Россиятааҕы конкурстар кыһыл көмүс мэтээллэринэн наҕараадаламмыт Ю.В. Иванова, Нам 1 №-дээх орто оскуолатын биология учуутала, «Үөрэ-дирии» национальнай бырайыак иһинэн Бүтүн Россиятааҕы «Басты учуутал» конкурс кыайыылааҕа А.И. Аргунова, гимназия куруһуогун салайааччы, Москва, Санкт-Петербург куораттарга «Инникигэ харды» бүтүн Россиятааҕы конференцияҕа 6 оҕону бэлэмнээбит С.Г. Слепцов, Бетү оскуолатын технология учуутала, «Технология социокультурного наследия» бырайыагынан СР үөрө-дүн министрствотын гранын хаһаайына С.С. Иванов, 1 Хомустаах «Сайды» оҕо киинин куруһуогун салайааччыта, «Экологобиологическое образование» республикатааҕы конкурс лауреата, СР президенин гранын хаһаайына Д.Г. Софронов, Нам 1 №-дээх оскуола информатика учуутала, «Прорыв» эдэр педагогтар республикатааҕы конкурстарын финалиһа Н.А. Мухомлев, Нам 2 №-дээх оскуолатын нуучча тылын учуутала, «Гуманитарнай цикл басты учуутала» улуустааҕы конкурс кыайыылааҕа Л.И. Молчанова, Хаты Арыы оскуолатын химия учуутала, «Естественнай-математическай цикл басты учуутала» улуустааҕы конкурс кыайыылааҕа М.Н. Сыроватская. 2010 сыл басты учууталларын аатыттан Нам 1 №-дээх оскуолатын учуутала А.И. Аргунова эбэрдэ тыл эттэ.

Учуутал сылынан сибээстээн элбэх учуутал араас наҕараадаларын бэлиэтэннилэр. Нам 2 №-дээх орто оскуолатын коллектива (директор Н.П. Никонова — **хаартыскаҕа**) СР президенин махтал суругунан наҕараадаланна. Үөдэй оскуолатын биология учуутала В.Н. Викторова, Нам 2 №-дээх оскуолатын химия учуутала М.С. Сидорова Ил Түмэн наукаҕа, үөрэххэ, культураҕа уонна СМИ-га комитетын бочуотунай грамотатын ыллылар. Модут агрооскуолатын директору производствоҕа үөрэтиигэ солбуйааччы М.Д. Дьяконов «Тыа хаһаайыстыбатын туйгуна» бэлиэни тутта. Үөрэх управлениетын оскуола иннинээҕи үөрэх отделын сэбиэдиссэй М.Г. Макарова «Нам улууһун бочуоттаах гражданина» үрдүк аат и эрилиннэ.

(Бүтүүтүн 2-с стр. көр)

Работа над ошибками

ОПРОВЕРЖЕНИЕ

В газете «Энсиэли» за № 6 от 19 января 2011 г. на первой странице был опубликован пресс-релиз Территориального отдела управления Роспотребнадзора по РС(Я) в Намском районе.

На основании ст. 44 Закона РФ «О средствах массовой информации» подтверждаем, что к заголовку «Осторожно — мошенники!», размещенному редакцией, территориальный отдел управления Роспотребнадзора никакого отношения не имеет. Также указанный заголовок не имеет отношения к Якутскому отделению № 8603 Сберегательного банка РФ и АКБ «Росбанк».

Редакцией допущена досадная ошибка при верстке материала. На самом деле данный заголовок относился ко второму абзацу пресс-релиза и подготовленному редакцией материалу о возобновлении работы АО МММ, не поставленному в номер из-за нехватки газетной площади.

Редакция газеты приносит извинение Территориальному отделу управления Роспотребнадзора по РС(Я), Якутскому отделению № 8603 Сбербанка РФ и АКБ «Росбанк» — за причиненное беспокойство из-за некорректного размещения заголовка, к которому уважаемые организации никакого отношения не имеют.

Редакция выражает надежду, что инцидент с заголовком не отразится на дальнейшем плодотворном сотрудничестве газеты с указанными организациями.

Редакция газеты «Энсиэли»

Улуус дьаһалтата отчуоттуур

САРСЫННЫГА ЭРЭЛЛЭЭХ «ТУЙГУН» СЫАНАНЫ!

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. көр)

ХАТЫРЫК. Бу күн Н.В. Слепцов бөлөбүн илдьэ 2010 сыллаагы үлэни-хамнаһы билиһиннэрэ бэйэтин төрөөбүт дойдутугар Хатырыкка отчуоттаата.

Отчуоттуур муньааха элбэх ыйытыны биэрдиэр. Бастакы боппуруоһу олохтоох поликлиника сэбиэдиссэйэ С.Д. Скрыбина ыйытта. Ол курдук киһи са а балыһа дьиэтин тутууга хаан сааланнаабын туһуласта. Салгыны нэһилиэнньэ дьонно са а баһарына чаас аһыллытын, Маймааба баһарынай резервуар, са а запровка, кулуупка ититэр системаны о оруу, Нам а уонна нэһиликтэргэ запровка, үт туттары, бааннык тодо үлэлээбэтин, Парковай уулуссаа уот ситимэ мөлтөбүн, Нам улуунун ис дьыалатын үлэтэ хайдаһый, эдэр үлэһиттэргэ дьэ-уот хаачылыгыта, эдэр ыччаты тыа хаһаайыстыбатыгар сыстара буолар дьэн этинилэр. Маны таһынан, урукко совхоз производственной таас объектарын нэһиликтэ дьаһалтатын балансыгар биэрэн туһаба таһарыны туһунан эттиэр.

Отчуотка уопсайа 8 киһи эпититтэн 2-тэ «түөрт», 6 киһи эрэллээхтик «биэс» сыананы туруордулар.

Инньэ тынан алта нэһиликтэ тухары «туйгун» сыананы ылан төгүрүччү «отличник» аатын сүгэн бөлөх үөрүүтэ-көтүүтэ му ура суох. Бу э килэ «биэстэр» нэһиликтэр улуус инники да өтүгэр өйүө, көмөлөһүө дьэн санаанан салайтаран, били и таһымын түһэрбэккэ үгүс тутулары ыта турдун дьэн ис хоһоонноохтор. Нэһиликтэри көрдөххө, ордук өрүс у уор сытар нэһиликтэр, санааларын ончу түһэрбэттэр. Сыананы туруораллара да биридиэлэн киһи, бэйэлэрин нэһиликтэрин кыһалларынан буолбакка, чакчы да улуус үрдүнэн туох үлэ барбытыгар олобуран, атын нэһиликтэ сайдарыттан үөрэн-көтөн туран «туйгун» сыананы туруораллар. Инникитин да улуус дьаһалтатын үлэтигэр эрэллэрэ, эрэнэллэрэ өтө көстөр.

М. САВВИНОВА

НИКОЛЬСКАЯ. Улуус дьаһалтатын отчуотун илдьэ 22 киһи кэлтир. «Нам улугуна» МТ баһылыгы экономикага солбуйааччы Л.Н. Петрова отчуот дакылаатын дьон-сөргэ болдомтотун тардар тына онордо.

Отчуоту туруорааччыларга манна да элбэх араас ыйытыгы бирилинэ. Ол курдук: сир үлэтинэн дьарыктанын бадалаахтар баһынааны хайдах ылабыт, баһына барыта түнгэлибит, соробо туһанылыбат, ону ким, хайдах бэрээдэктиир, Партизан балыһатын тодо саптылар, үлэлиэ дуо, улуус депутаттара тодо отчуоттаабаттарый, «Радуга» б/х (М. Попова, Хамааба) кредитинэн көмө оһуһулуо дуо, сайылыктааһынна туох көмө баарый, пенсия төһө эбиллэрий, Мунур аартыгы онорууга былаан барду дуо, үт сыаната хаһан үрдүүрүй дьэн ыйытыгылары биэртэлээтилэр.

Отчуоту дьүүлээһини 7 киһи кытына. Тыл эпиттэр суньунэн маньык боппуруостарга тохтоотулар: сайылыктар электротехниканын саһардыгы оһуһулуллубут сметаны төлөөһүнү быһаарарга, үлэни ытарга, остуолбалар бетон сваяларын улуус иһигэр онорууну тэрийэргэ, «Радуга» б/х-ны өйүүххэ, хотонун механизациялаһынна көмөлөһүүххэ, алаастар ууларын түһэригэ мелиоративнай үлэлэри ытытыны ту-

руорсуохха, ыттарыха, оттуур сир бөһө хаалар да оттоһунна былаамыт аһара туолар, бу хайдаһый? Мунур аартыгы онорууга улуус баһылыга көмөлөһүөх буолбута, онон үлэ барыа дьэн эрэнэбит, Сир музейын кэнэтиигэ, өрөмүөннээһингэ көмөлөһүн, музейга нууча дьэ, саха балаана эбии тутулуохтаахтар, Т.И. Кривошапкин ууга куруук барарбынан сертификат көрдөөбүһүн биэрбэтилер, дьэ ыларбар көмөлөһүн, сүөһү аһыны турар, үлэтэ суох киһи, ыччат элби турар, дьону дьарыктаах, көмүскэллээх буолаллары туһугар сүөһүлээх, сылгылаах чаһынай дьоннорго, хамнас төлөөһүнүн быһаарыахха, үлэ киһискэтин толорууну туруорсуохха, мелиоративнай үлэлэри специалистарынан көрдөрөн, чинчиттэрэн, быһаартаран ыттарыахха, халаан содулун туоратыгы улуус үрдүнэн үлэ үчүгэйдик барда.

«Бастын» ТХПК үлэтин эрчимнээхтик садалаата, баһыналарын таһастаата. «Туһалырга» испит суотугар үлэлэтэн баран испитин сотторбокко сылдыр, «Бастыны» ликвидацияга ытан баран нэһиликтэр баһыналарын бэйэлэригэр биэртэлээххэ, оһуулаба баһаартан сэрэни резервуарын туруоттарыга, оһуула капиталнай өрөмүөнүн ытытыга, спортсаала дьэтиин тутууга көмө онороргутугар, сана кварталга электрческэй уот, гаас ситимин таттарыны, бөһүөлөк генеральнай былаанын онорторууга, административнай-культурнай киһи дьэтиин тутууну былаанныртыгыгар, үбүлээһинигэр, эдэр ыаллар дьэилэнилэригэр көмөлөһөрүтүгэр дьэн туруорустулар, көрдөстүлэр.

Кэпсэтиигэ кыттыбыттар улуус дьаһалтатын ытытылыбыт биер сыллаах үлэни «туйгунунан» уонна «үчүгэйнэн» сыаналыылларын эттилер. Сыаналааһын куластааһынна туруорулунна. «Туйгунунан» дьэн сыанаба 17 киһи сөбүлэстэ, «түөрт» дьэн сыанаба биэс киһи куластаата. Онон, куола баһытынан үлэ «туйгунунан» сыаналанна.

ПАРТИЗАН. Улуус дьаһалтатын биер сыллаах үлэтин туһунан улуус баһылыгы отчуота манна улахан тардылыга суох садаланна. Муньаахты 59 киһи муһунна. Отчуоту туруора улуус баһылыгы үп уонна экономика боппуруостарыгар солбуйааччыта Л.Н. Петрова салайар бөлөһө сырытта.

Кэпсэтиигэ кыттыбыттар бары кэриэтэ дакылаат үчүгэйдик оһуһулуллубутун, бары салаа үлэлэр сиилини сырдаттылыбыттарын бэлиэтээтилэр, биһирээбиттэрин биллэрдилэр.

Манна да араас санааба онооһо ыллара сылдырааччылар, үлэ-хамнас өссө үчүгэй, чуолкай, түмүктээх буоларыгар кыһаллааччылар элбэхтэр эбит дьэн санааба кэлэбин, токкөлөһөр боппуруостарын, кэпсэтиилэрин илдьэ олорон.

Ол курдук: сыгы базаларыгар үлэли сылдыр сылгыһытарга хаһан хамнас көрүлэрин, бөһүөлэги халаан уутуттан көмүскүүр даамба тутулуугун туһунан, ууга барбыттарга РФ көмөтө төһө, хаһан кэлэрин, библиотекага баһарынай сигнализация хаһан туруорулларын, Дьокуускай-Нам асфальт суола хаһан өрөмүөннэрин, абырактанарын, күөлэри үлэстии бэрээдэгин туһунан, Үөдэй-Нам маршрутнай автобуһа тодо Партизан иһинэн сылдыбаты, үүппүт харчыта ханна барда,

эдэр дьону үлэлээх онорууга уонна кыаммат арананы өйөөһүннэ туох үлэлэр ытытылаллары дьэн араас ис хоһоонноох ыйытыгылары биэртэлээтилэр. Ол кэнниттэн кэпсэтиигэ 6 киһи кытына.

Протопопов Е.Е. — участкай милиция үлэтин тупсарары, нэһиликтэ графигынан сылдыан өйдөтөр-сэрэтэр үлэни ытытырын ирдири, эдэр дьон үлэлээх буолууларыгар үлэлээри, ыччаты таас тутууну ытытыга сыһыарары, үөрэтэри эттэ.

Соловьев П.Е. үлэ ветерана — буруйу оноруу элбээн иһин, милиция штатын сарбыыты сыһыатын, аһыах штатынан бэрээдэги бөһөргөтүү кыаллыа суоһун, Партизан балыһатын кырдыаастары көрөр-истэр, эмитиер балыһаа уларытан тэрийини бу сылга хайаан да быһаарары, сайылыктааһынны эрчимнээхтик тэрийэри, сүөһүлээхтэри сайылыкта булгуччу таһаарары, очкобо эрэ эт, үт элби этэ дьэ.

М.П. Турантаева, ветераннар сэбиэтэрин председателэ — оһуула тутуутун 20-тэн таһса сыл туруорсабыт, «Дьүрүл» ансамбль таһаа-саба эргэрдэ, 2012 с. аан дойдугаагы варганнай музыка конгресса буолуохтаах, сана тутулуллубут музейи итити, уота-күөһэ быһаарылла илик, балыһабытын геронтологическай киһи онорууну, Кыайы скверин онорууга үбүнэн көмөнү онорууну, рейсбэй автобуһу бөһүөлөк иһинэн сырытыннарыны туруорсабын дьэ.

Григорьев А.Н., улуус депутата — халаан уутуттан нэһилиэнньэни быһынырга уу мөтүрүнэн хааччыыны, нэһиликтэ уу баһар массыына суоһунан нэһилиэнньэ туттар, иһэр уунан хааччыныга эрэйи көрөрүнэн сибээстээн, уу баһар массыынаны туруоруста. Ыччат үлэлээх буолуутугар бэйэбит үчүгэйдик үлэлэспэпит дьэ.

Дь.И. Башнев, оһуула директора — сага оһуула бырайыага оноһулла сылдыр, эксплуатизаны барыахтаах, оһууларбыт киһи котельнайга холбон уохтарыттан ыла тымныдылар, начальнай оһуула температура +12С эрэ кыраадыс, ититэр системабыт олус эргэ, аварийнай туруктаах, даһиенины тулуйбакка тобо бара сылдыбыта, быйыл капиталнай өрөмүөн ытытылын наада. Оһуула сарайа, остолобуһу электрорпроводтара уларытылыахтаахтар дьэн туруоруста.

В.Г. Алексеев, нэһиликтэ баһылыга — Партизан доһо-сэргэтэ түмсүүлээх, үлэһит. 165 мистээлээх оһуула бырайыага нэһилиэнньэ хомуйбут үбүнэн оноһулла сылдыр, генбалаанын 150 уһаайбалаах сага квартал тутуутун былаанныбыт. кварталы гаастааһынна, электрфикациятыгар улуус көмө онороругар эрэнэбит, уу баһар массыынаан хааччыыны, 8 специалист оһорор дьэ этэ суох, онон киһилэргэ анаан дьэ тутулуутун туруорсабыт дьэ.

И.Д. Сысолятин — нэһиликтэ улааппытынан, сана тутуулар салгыны барыахтаахтарынан электрческэй уот мөлтөөбүтүн, трансформатордар кыһааттарынан этэн туран эбии подстанцияны туруоруста.

Тыл этээчилэртэн алтаа үлэни «туйгунунан», биер киһи «үчүгэйнэн» сыаналыырга этии киллэрииттэ куластааһынна туруорулунна. Куластааһын түмүгүнэн, улуус дьаһалтатын үлэтэ муньаахтааччылар куластарын 100%-нан «туйгун» сыананан сыаналанна.

И. ИВАНОВ

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. көр)

«РФ уопсай үөрэхтээһинин бочуоттаах үлэһитэ» ааты С.В. Кириллина (гимназия), С.С. Новгородова (саха-французской лицей), Н.К. Сивцева (начальной оһуула) ылылар. Нам начальнай оһуулатын учууталлара Н.М. Игнатьева, О.М. Кириллина «СР үөрэбин туйгуна» бэлиэнэн наһарадаланнылар. «Учууталлар учууталлара» үрдүк ааты А.И. Матвеева (Модут), Е.С. Николаева (НСШ-1 ветерана), М.Ф. Новгородова (начальной оһуула ветерана), Е.И. Рыкунова (НСШ-1 ветерана) ылылар. «СР үөрэбин систематын бочуоттаах ветерана» аат үөрэх управлениетын ветераныгар Л.Н. Охлопкова, Хамааба оһуулатын ветераныгар А.И. Колесова, Хатырык оһуулатын ветераныгар С.Н. Иванова, М.Н. Попова, М.А. Винокурова и эрилинэ. Улуустаагы гимназия директоры иитэр үлэбэ солбуйааччыта, английскай тыл учуутала Е.С. Алексеева «Учительская слава» бэлиэнэн наһарадаланна. Маны таһынан учууталлар сыралаах үлэлэрэ министрстволар, ведомстволар, СР профсоюзун комитетын, улуус дьаһалтатын, үөрэх, культура управлениеларын, ыччат, дьэ кэргэн, спорт отделларын грамоталарынан, махтал суруктарынан бэлиэтэннилэр.

Учуутал сылынан аан ма най, учууталлары өйүүр уонна бэлиэтиир сыалтан улуус баһылыгы граннара олохтоомуттара. Бу үөрүүлээх кү э граннары баһылык бастакы солбуйааччыта Н.В. Слепцов туттарда. «Сыл басты оһуулата» грант кыайылааһыннан Никольскай оһуулата (100 тыһ. солк.), «Оһуула иннинээһи саастаах оһолор басты тэрилтэлэрэ» грант кыайылааһыннан Парти-

Учуутал сылын түмүктээһин ҮРДҮК СИТИИИЛЭРДЭЭХ

зан нэһилиэгин «Кустук» оһо саада (100 тыһ. солк.), «Басты методическай холбоһук» грант кыайылааһыннан Нам 2 №-дээх оһуула начальнай кылаас учууталларын методхолбоһуга (50 тыһ. солк.), «Эбии үөрэхтээһин басты тэрилтэтэ» грант кыайылааһыннан 1 Хомуустаах нэһилиэгин «Сайды» оһо киһэ (100 тыһ. солк.), «Басты эдэр учуутал» грант кыайылааһыннан Нам начальнай оһуулатын учуутала Порогова В.С. (10 тыһ. солк.), «Басты педагогическай дьэ кэргэн» грант кыайылааһыннан Хаты Арыы оһуулатын учууталлара Лена Тарасовна уонна Александр Филиппович Тохтобиннар (20 тыһ. солк.), «Басты салайааччы-лидер» грант кыайылааһыннан Үөдэй оһуулатын директора А.И. Барашков (10 тыһ. солк.), «Оһуула иннинээһи саастаах оһолор тэрилтэлэрин басты педагога» грант кыайылааһыннан Нам с. «Кэскил» оһо саадын музыкальнай салайааччыта Петухова Л.Н. (10 тыһ. солк.), «Эбии үөрэхтээһин тэрилтэтин басты педагога» грант кыайылааһыннан оһо түөлбөтин педагога Сыромятникова М.П. (10 тыһ. солк.), «Басты кылаас салайааччыта» грант кыайылааһыннан Нам 1 №-дээх орто оһуулатын 11 «б» кыл. салайааччыта Колодезникова В.М. (10 тыһ. солк.) ааттаннылар. «Олимпиадалар, конкурстар, күрэхтэһиилэр кыайылаахтарын бэлэмнээбит басты педагога» грант кыайылааһыннан Н.Н. Сивцева (гимназия), В.П. Яковлева (Партизан), Р.О. Сивцева (гимназия), Н.Н. Аммосова (Хамааба-орто оһуула), М.В. Канаева (Хамааба-лицей) буоллулар, киһилэргэ 5-тии тыһ. солк. туттарылылар.

«Көлүнэлэр эстафеталара» дьэн блокка 40 уонна элбэх сыл үлэлээбит, быйыл 100 тыһ. солк. харчынан бириэмийэ ылбыт 7 ветеран учуутал уонна «Саха сири эрэлэ» бэлиэнэн наһарадалаһан эдэр учууталлар сценага таһсаллар. Ветеран учууталлар ааттарыттан оһо спортивнай оһуулатын саахымакка тренер-преподавателэ Н.И. Алексеев эдэр коллегаларыгар кэс тылын тиэртэ. Онтон эдэр учууталлар ааттарыттан Таастаах оһуулатын директора А.А. Матвеев эдэрдэ, махтал тылларынан эттэ. Ветераннар эдэрдэргэ сувенир туттардылар, эдэрдэр аһа саастаах биер идэлээхтэригэр чуораанчыты бэлэхтээтилэр.

Мустубут дьон учууталлар, оһолор толорууларыгар кэрэ ырыалары иһиттилэр, ү күлүлэр көрдүлэр. Үөрүүлээх муньаах кэннэ Нам 1 №-дээх орто оһуулатын тэрээһининэн ытытылыбыт биэчэр иккис чаһа буолла, манна учууталлар бэйэ-бэйэлэрин эвэрдэлээх, үөрүүлэрин үлэстэ итии чэйдээх остуол тула ирэр-хоро кэпсэтиилэр, бу оһуула коллективын күүһүнэн туруоруллубут музыкальнай нүөмүрдэри көрдүлэр. Нам улугуна Учуутал сылын түмүктээһин үрдүк таһым а ытытыллан бары кэлбит дьон дуоһуйан, астынан тарвастылар.

В. РЫКУНОВА

Нэһиликтэр баһылыктара отчуоттууллар ТҮӨЛБЭНЭН ҮЛЭ КӨДЬҮҮСТЭЭХ

Ленскэй нэһиликтэ муниципальнай тэрилли баһылыгы 2010 сыллаах отчуоттуур муньааһар олохтоохтор хото муста, ааспыт сыллаагы үлэни сэнээрэн иһиттилэр. Ол түмүгэр үгүс ыйытыгылары биэрдиэр.

Ол курдук «Н.С. Охлопков аатынан гимназия, 1, 2 №-дээх оһуулаар быһастарынан тобо курдат-мардат суол оһуулуна?» «Общественнай туалет тутуулары сөп буолла дии санаабаккыт дуо?». Эдэр специалистар уһаайба сири; уопсай дьэилэр олохтоохторо, чуолаан, Ленин уул. 3-с дьэ, туалеттара хаһан саһардылары; халаан уутуттан эмсэһэлээбиттэр федеральнай харчыны кэтэһэллэрин; «Энгиэли» маһаһын тизэргэнин ким бас билэрин; райпо ысыкылааттары сири дьылытын туһунан ыйытыгылары.

Этиилэргэ үгүс киһи кытына. Сүрүннээн түөлбөлэр салайааччылары тыл эттилер. Онно иһилибитинэн, түөлбөлэр тэриллиэхтэригэр олохтоохтор сэргэхсийбиттэрэ, түмсүбүттэрэ, үлэлэрэ-хамнастара тупсубута бэлиэтэннэ. Үгүс кыһаллар, инники сылларга кыаллыа да суох курдук өрүттөр быһаарылыгытар, холбура, подъезтарга дьон мустууга аччаабыт, уопсай дьэилэр тизэргэннэр биллэ ырааһырбыт. Маны сэргэ тэрийэр-хомууар хампааньылар аадырыстарыгар махтал тыллара этилиннилэр. Ол курдук С.И.Бережнев, С.С.Новиков үлэлэрэ хайбанна.

«Село — улуус сиэркилетэ» дьэн туран, инникитин благоустройство, көһөрдүүгэ, уулуссалар, олбуордар оһууулары тупсарыгар этиилэр киирдилэр. 2014 сылга ытытылыахтаах Саха сиригноруоттары алгыс спартакиадагыгар бүгүнгүттэн бэлэмнэни үлэтин ытарга оруннаахтык туруорустулар. Түмүгэр село дьаһалтатын ааспыт сыллаагы үлэтин үчүгэйнэн сыаналаатылар.

Л. УВАРОВСКАЯ

САЛАЙААЧЧЫ УОННА КИИИ БЫҢЫТЫНАН МӨССҮӨНӨ

И.Е. Винокуров төрөөбүтэ 100 сылын туолуутун бәлиэтир кэмнэ республика уонна олохтоох «Эңсиэли» хаһыакка балайда кизгик кини салайааччы быһытынан майгытыгар суруйталаабытара, олоххо буолбут түгэннэри холбурдаан кэпсэтэлээбиттэрэ. Ол суруйуулар сүрүн хайысхаларын биир сиргэ түмэн көрдөрөргө соруннум.

Саха биллиилээх журналиһа Дмитрий Кустуров «Саха сирэ» хаһыакка 1995 сыл 11 күнүгэр «Дьонун киһи, астык салайааччы» дьин ыстатыйатыгар Илья Егорович салайааччы быһытынан норуотун туһугар оҕорбут үтүөлэрин ыйбыта. Журналист В. Алексеев «Чиккэ, улахан апартыгыаттаах салайааччы», И.И. Баишев «Кини аһыныгас буолан», Василий Андреевич Протодьяконов-Кулантай «Кини мунгура суох махтанара», Н.С. Гаврильев «Мэлдьи дьонго көмөлөһөрө», онтон да атын суруйууларга уопсай дьыалаҕа сүрүһүнэн-быарынан ыалдьар ураты чизинэй, олохун, үлэтин-хамнаһын ис хоһооно бүүс-бүтүннүү дьонго көмөлөһүү, төрөөбүт норуотун уонна республикатын туһугар бэйэни харыстаммакка хорсуннук сулууспалааһын буоларын көрдөрбүттэрэ.

Манна норуокка сулууспалааһын икки холбохторун, хаһан да саха норуотун историятыттан сүппэт, саха бастакы реалист суруйааччыларын көмүскэһиин уонна сэрйи сылларын саталлаахтык, хорсуннук туруорсан норуотун хоругун өлүүтүгэн быһаабытын ахтан аһабыт. Бастакыта, 1944 с. Г.П. Башарин «Үс сырдатааччы, үс реалист туһунан» үлэтин «төрдүттэн» сыһа дьин өйдөбүллээх үлэ партия обкомунан ытыллалар туһунан уураах таһаартарыыга дьиннээх хорсун холонуу этэ. Аңардас ити да иһин оччотооҕу кытаанах согуоннарынан салаллан олохтор кэмнэ репрессияҕа түбэһин сөптөөбө. Ол да үрдүнэн кини ити санаатын олохтон тинэх күнүгэр диэри уларыттыҕа. 1952 сыл кулун тутар 20-22 күннэригэр Дьукуускай куоракка Саха уобаластааҕы комитетин V пленумугар идеологический үлэ түмүгүн уонна ону тупсарар дьаһаллар тустарынан бопчуруоһу көрбүтэ. Онно дьиннэн Саха литературатын историятын сырдаттыгыа буржуазнай-националистическай токурутуу туһунан дьүүлээспиттэрэ. Илья Егорович ити кэмнэ Москваҕа үрдүкү курска үөрэнэ сылдьан Дьукуускайга ынырыллан кэлэн дьүүлэнэ-эччи курдук сылдьыбыта. Онно кини тыл этиитигэр: «Мин Башарин бу бопчуруоһу көтөвөрүн хара маннайгы күнүттэн бүүс-бүтүннүүтүн толору 1943 с. диэри өйөөбүтүм уонна сөпкө гынабын дьин бигэтик итэвэйэrim, эрэнэrim. ... Саха норуота син биир биһиги дойдубут атын норуоттарын курдук, бэйэтэ историялаах буолуохтаах, ол иһингэр, чопчу ыллаха, уус-уран литератураҕа дьин итэвэлээхпин», — диэбитэ. Кини кырдыгынан ханнык да үрдүк хамнастаах дуоһунаска да, ханнык да карьераҕа да ымсыыран атастаспата. Ону манньк кырдыктаах түгэн бигэргэтэр. Москваҕа үрдүкү курсу бүтэрбитин кэинэ партия Кини Комитетин секретардарыгар икки төгүл быһаары сурук суруйтаран сыһаатын билиннэрэ сатаабыттар. Сыһаатын билиннэххинэ үрдүк партиянай үлэҕэ ытыахпыт диэбиттэр. Ол туһунан Москваҕа көрсөн саха народнай суруйааччыларга бырааттыгы Семен уонна Софрон Петрович Даниловтар сураспыттар. Онуоха Илья Егорович: «Үрүңү хара, сымыйаны кырдык дэттэрээри гынаҕы дуо? Оччого хайа суобасынан дьон сирэин утары көрүөхпүнүй, доҕор», — диэбит.

Дьэ, оннук. Кинини улахан дуоһунаһынан мэниэли сатаабыттарыттан уордайан кизэр хайыһан, олохун тинэх күнүгэр диэри көнө суолтан тутум да туораабатаҕа.

Иккис түгэн. Саха сиригэр үрдүкү салайааччынан обком секретара И.Л. Степаненко олохтооһуна, 1939 сылтан түбүлээбит уот кураан уонна үрдүкү салайааччылар норуот туһугар дьалаҕай сыһааннарыттан 1942 с. дьон аччыктаһына, өлүүтэ маассабыдык тахсыбыта. 1939 с. тыа сиригэр олохтор 237 тыһ. киһиттэн ити сылларга 108 тыһ. киһи өлбүт, ити Саха сирин историятыгар хаһан да буолбатах алдьархайдаах быһыы. Ол быһыы буола турдаҕына, И.Е. Винокуров норуотун туһугар бэйэтинэн толук түһэн, өссө 1942 с. алтынньыгыгар РСФСР Совнаркомун председателин солбуйааччы Суховка көрдөһүү сурук суруйар. Ол эрэ кэнниттэн ССРС совнаркомун председателин солбуйааччы А.Н. Косыгин дьаһалынан Лена мууһун устун суол анньыллан кыһынгы суолунан Иркутскайтан Дьукуускайга госфондаттан бурдук аҕалаллар. Илья Егорович норуотун туһугар толук түһэр үлэтин салгыы ыыппыта. Саха норуота ынырык балаһыанньа-лыммытын туоһулуур чахчылары түмэн үрдүкү партиянай салалтаны итэвэтэргэ соруммута сэрйи бара турар кэмигэр чахчы хорсун быһыы, норуотун иннигэр толук бэринии буолар. Кини халбаннаабыт чахчыларыгар олохторун эбии бэрэбиэркэтэ суох 1943 с. от ыйын 21 к. БСК(б)П КК политбюрога Саха сиригэр тыа хаһаайыстыбатын туһунан уурааҕы ылыммыта. Саха уобаластааҕы комитетин пленума ити уурааҕы дьүүлэнэн баран Степаненконы үлэтиттэн ууратар, кини онугар Москаленконы талаллар. 1946 с. Министрдер Советтарын председателинэн үлэли олохтооһуна партия Кини Комитетин секретара Г.М. Маленков Илья Егоровичи ыныртаран ылан: «Партия Саха сиринээҕи обкомун бастакы секретарынан буолабын», — диэбит. Онуоха кини: «Үөрөдүм кыра, политической бэлэмим үрдүк үөрэххэ тиийбэт, атын уобаластар уопуттарын билбэппин», — дьин akkaастанан көрбүт. Ону И.В. Сталинҕа ыныртараллар. Кабинекка кирбигиттэр Сталин утары хааман кэлэн илиитин биэрбит уонна: «Табаарыс Винокуров, партия Саха уобаластааҕы комитетин бастакы секретарынан бигэргитилибиккинэн эвэрдэлибин», — диэбит уонна эбэн: «Республиканы бэйэбит салайар кэмгит кэллэ, сахалар үчүгэйдик сэрйилээспиккит», — диэбит.

Илья Егорович норуокка бэринилээх үлэтин сыаналатан 1928 с. кэнниттэн (Аммосовтаах, Бараховтаах) республика бастакы салайааччыта олохтоох киһи буоларын ситиспитэ. Сэрйи сылларыгар «Аччыктааһыны утары охсуһуу» туһунан 1992 с. балаҕан ыйын 3 к. «Ленин суола» хаһыакка историческай наука доктору Е.Е. Алексеев, саха кини госархыбын урукку үлэһитэ Д.И. Винокуров итинник ааттаах ыстатыйаларыттан сийилии билсизэххитин сөп. Ити суруйуулары чингэтэн биэрэри «Саха сирэ» хаһыакка 1996 с. төхсүннү 10 к. нүөмэригэр народнай суруйааччы Василий Яковлев-Далан «Сүһүөхтээх бэйэм сүгүрүйүбүн» дьин ыстатыйа суруйбута.

Үсүһүнэн. Илья Егорович дьон туһугар олус амарах, аһыныгас салайааччы этэ. Манна эмиэ үгүс элбэх түгэннэри кэпсэттэрэ. Норуот өстөөгүн кэргэттэрэ буолан туора көрүллэн олус ыарахан олохтор кэмнэригэр Р.И. Цугель-Аммосова Илья Егорович партия обкомун бастакы секретара буолан олохтор Москваҕа тиийдэҕинэ уора-

көстө бэрт саталлаахтык, КГБ-лар харахтарын ортотугар сылдьан үбүнэн хаста да көмөлөспүтүн туһунан М. Аммосов кэргэнэ Рая Израилевна даҕаны, кыргыттар даҕаны олус долгуйан турар ахталлар.

Биридэ Илья Винокуров-Ча-

былдан кинигэтэ тахсан гонорар ылбытын истэн Илья Егорович быраатын ыныртаран ылбыт. Ол кэмнэ Мэнэ-Хаҕаластан командировкаҕа кэлбит кини кини кабинетигэр олохтор эбит. Ол кини истэн олохтооһуна Чабылдан кириэн кэлбит. Убайа: «Аҕалың дуо?» — диэбит. Чабылдан сибэиттэн пачкалаах харчыны таһааран остуолга ууран биэрбит. «Бэйэҕэр хааллардың дуо?» — дьин ыйыппытыгар Чабылдан: «Ити барыта» — диэбит. Илья Егорович: «Москваҕа соторо барабын, наадалаах дьонго тиэрдийим», — диэбит. Ол наадалаах дьонноро үөһэ ахтылыбыт дьонноро буолалара билгитин сэрэйиллэр.

Суруйааччы В.А. Протодьяконов-Кулантай «Кини мунгура суох махтанара» дьин ахтыгытыгар биллиилээх тылбаасчыт Г.Т. Тарскай хаайыгыга түбэһэн Намсыыр аттыгар колонияҕа үлэли сылдьарыгар түбэһэллэр. Илья Егорович үтэтиттэн бэрсэн баран хармааныгар 20 эрэ солкуобайдааҕын биэрэр. Онтон саныгы дьыалатын көрдөрөн хаайыгыттан босхолотор. Буруйа дьин — библиотекаҕа үлэли сырыттыгына библиотека ата сүтэн хаалгыт, кини халаатынаһынан сити көрбөккө сүтэрбитин курдук көрдөрөн 5 сылга уурбуттар. Хаайыгыттан босхолумутун кэинэ хаайылылааххын дьин ким да үлэҕэ ылбаакка сылдьарын билэн үлэ буларыгар көмөлөһөр. Кэини Тарскай биллиилээх тылбаасчыт буолбута. Максим Горькай «Ово саас», «Дьонго», «Мин университетим» сэнэннэрин, «Фома Гордеев», «Артамоновтар дьыалалара» романнары тылбаастаан улуу суруйааччы айымньыларын сахалы аахтарыта. Тарскай кэини 1964 с. ССРС Суруйааччыларын союһун чилиэнэ, Саха АССР культуратын үтүөлээх үлэһитэ буолбута.

Илья Егорович бэрт сэдэх амарах сүрэхтээх, аһыныгас, аһаҕас дууһалаах, кизмсийэнкиэбирэн үрдүктүк туттуна сатаабат, сүр сүдүгүр, бар дьонун өйүттэн сүтэн хаалбат бэлиэ суолу-ийи хаалларбыт үтүө киһи этэ. Кини дьон ортотугар киридэринэ хаһан да тойомсуйбат, улаатымсыбат, бары өттүнэн тэннээх доҕор курдук үлэ-хамнас туһунан кэпсэтэрэ, сэнэргэһэр. Обком секретарынан үлэлиир сылларыгар көмөлөһөөччүнэн үлэлээбит Баширов А.О., атын да биригэ үлэлээбит дьоннор ахтыларынан, сорууда биэрээри гынаһына: «Иньне гынааха сатанара дуу», — дьин этэр эбит. Ону үлэһиттэр уларыбат быһаары кур-

дук ылынан толорор эбиттэр. Дьону кытта кэпсэтэр буоллаһына, кэпсэтээччигин хаһан да быһа түһэн тохтоппот, болдомтолоохтук истэр идэлээх эбит. Ити салайааччы дьонун хаачыстыбата буолар. Сөбүлэспэт түгэннэргэ итэвэтиилээхтик, ылыннарыйлаахтык быһааран биэрэр эбит. Баширов суруйарынан кини ханна да тиийдин, этэр тылын эрдэ бэлэмнэһептэ эбит. Истэр дьонуттан көрөн, быһынымайгыны бэйэтэ сийилии билэ сылдьар буолан сахалыы да, нууччалыы да хааһахтан хостон ээр курдук эппит тыллары хатылаабакка тылэтэр этэ диэр. Кырдык кини тыл этиитин истибит үгүс кырдыҕастар ону туоһулууллар, сөбө-махтайа саныыллар эбит. Хаһыакка бэчээттэтэр ыстатыйатын, радионан этэр тылын бэлэмнэттэҕинэ гонорарын бэлэмнэ-эбит дьонугар бэрдээрэ үһү. Ол иһин Илья Егоровичи дьонсэргэ дириңник убаастыра, истинник ытыктыра. Кини туһунан «салайааччы дьин көр, итинник буолуохтаах» дииллэрэ. «Оҕонньорбут», «ытыктабыллаах Ылдьаа оҕонньор» дьин 50-лаах кинини ааттыыллар. Ити кинини бар дьонно ытыктааһыннара, убаастааһыннара этэ. Илья Егорович дьийэттигэр-уотугар, оҕолоругар куруук амарах сыһааннааҕа. Бастакы кэргэнттэн оҕолорун Илья Ильичи, Клара Ильичинаны туспа туппатаҕа, үөрэнэлэрин, олохторун-дьаһахтарын барытын тэрийсэ сылдьыбыта.

Илья Егорович айылдаттан бэриллибит улахан мындыр, булугас-талыгас, инникини өтө көрөр сахалыы сыгыты өйдөөх киһи буолар. Кини баара-суоҕа оскуола паартатыгар олохтор 1904-1908 сс. церковнай-приходской оскуолаҕа Куонта Кириэскэ, билинни Нам селотугар үөрэммитэ. Ол оскуола 4 группалаах, олаата 4 кылаастаах этэ. Үөрэнэр үс сылыгар М.К. Аммосовы кытта биир оскуолаҕа үөрэммит. Салгыы үөрэнэр кыһа суох буолан баайдарга айабын ииттэр эрэ туһунтан батараактыгы барар. Ол сылларга кини э онугар дьаардаах хотон муостатын ааҕар, уруучука онугар саах күрдүр күрдүр ту-турдана, киһи эбэтэр кии буолар сиригэр «муостастаах арыыларга дьол көрдөөн ыт сыарҕатын ыттары кытта тэнгэ сосулар сылларбар үөрөдүм сыһын таһыччы умнан кэбиспитим» дьин кэнники бэйэтэ ахтар эбит. Хотугуттан төннөн кэлэн баран саңа олох иһин охсуһар сылларыгар дьэ билиигэ-көрүүгэ тардыһан, үөрэммит үөрөбүн чөлүгэр түһэрэн, салгыы араас курска үөрэнэр. 1921 с. тохсунньуттан саалаан икки ыйдаах советскай-партиянай үөрэх курсугар үөрэнэр. 1926 с. БСК(б)П КК тобус ыйдаах уезтардаагы партиянай үлэһиттэр курстарыгар үөрэнэр. Курс сэбиэдистэйэ Клавдия Киранова биригэр «может быть рекомендован на партийную работу» дьин характеристикалаах төннөр. 1936 с. эмиэ Москваҕа, курска үөрэнэн кэлэр. Онтон ордук үлэтигэр туһунаах курдук үөрэҕэ суох этэ. Кэини национализмна буруйдана сылдьар кэмигэр 1951 с. биир сыллаах Кини Комитет үрдүкү курсугар үөрэммитэ да, ол үөрэбиттэн туһаннарбатахтара, хаһаайыстыбаннай үлэҕэ үтүрүйүттэрэ. Бэйэтэ суруйбут автобиографиятыгар ити үөрэхтэрин ыйан турар үөрэхпинэн орто анал үөрэхтээхтэргэ тэннэһэбин диэрэ. Ол ээрэри олоҕу мындырдык билэринэн, буола турар быһыны-майгыны ырыналыырынан ханнык да үөрэхтээхтэртэн хаалсыбакка, үгүс бопчуруостарга таһыччы үөһэ турара. Биригэ үлэлээбит дьонноро «киһи сөвүнү курдук дириң, кизг биллиилээҕэ, лоп-бааччы уһулччу олохтоох, итэвэтиилээх, дакаастабыллаах тыллаах

буола» дииллэрэ. Кини сахалыы да, нууччалыы да тэнник үчүгэйдик санарара үһү. Ону дакаастаан, уһун кэмнэ биригэ үлэлээбит киһитэ Василий Андреевич Протодьяконов, биридэ Илья Егорович бэйэтэ суруйбут, киммэхэ да көрдөрүлүбүккэ «чп кистэлэнинэн» Кини Комитетке тиийиэхтээх суругун биэрбитэ уонна тугу да уларытпакка хайдах баарынан нууччалыы хаһыакка таһаарын дьин хаһыат редактору Н.М. Рыкуновтан көрдөһүүлээх сурук ыыппыта. Василий Андреевич уонна эппит: «Илья Егоровичи үөрөҕө суох дьин намтата сатааччылар бааллара, билинни ыччат көрдүн, ол киһилэрэ хайдах курдук саталлаахтык, итэвэтиилээхтик ыраастык нууччалыы суруйарына аҕаан итэвэтидиннэр, тыл үөрэхтээхтэрэ тугу булан көннөрөр эбиттэрин көрүөхпүт этэ» диэбит. Василий Протодьяконов-Кулантай улаханник ыалдьан ыраан да сыттар Намтан Илья Егорович туһунан сураһа кэллэр үһү дьин истэн akkaаастаабаҕа. Оннук кини Илья Егоровичи убаастыр ээ. Кини ол суругун тугу да уларытпакка толору суруйабын. Билигин хаһыат халың архыбыттан көрдөөн булар уустук буолуо. Бэйэм архыппар куоппуйата хаалбыт эбит.

«Нам «Ленин суола» хаһыат редакторыгар т. Рыкунов Н.М.

Убаастабыллаах Николай Михайлович!

Мин икки докумуону И.Е. Винокуров туһунан ытыабын, манньк эһиги хаһыаккытыгар бэчээттиир, кини кэриэс-хомурус суругун уонна ахтыгытын таһаарар буоллар олус үчүгэй буолуо этэ, ону бу курдук: «Архив кэспир».

Суруйааччы В.А. Протодьяконов урут, өссө 1946 с., И.Е. Винокуров туһунан «Охсуһууга уһаарыллан» дьин документальнай очерканы уонна «Эргиллэн» дьин кини эдэр саһын, сэбиэскэй былаһа көмүскэһэн саа-саадах туһан кырдыгытын тустарынан сэнэни суруйаары сылдьан, кини дьийэттэри архыбыттан булбут докумуоннарын биһиги таһаарыбыт.

Эвэрдэни кытта В. Протодьяконов. 8.04.1992 с.»

Ахтыллар икки суруктан биридэстэрэ партия КК бастакы секретара Никита Сергеевич Хрущевка «Саха литературатын сырдаттыгыа буржуазнай-националистическай токурутуу туһунан» ССКП Саха уобаластааҕы комитетин уураарынан сибэстээн кадрдары сойуолаһыны тохотторго туруорсубут суруга. Иккиһэ, ССРС Министрство-тын Советын председателин бастакы солбуйааччы Лазарь Моисеевич Кагановичка 1955 с. алтынны 20 күнүгэр М.К. Аммосов, П.А. Ойуунускай норуот өстөөхтөрө буолбатахтарын дакаастаан, кинилэри реабилитациялыр бопчуруоһу туруорсарыгар этиилээх сурук этэ.

Василий Андреевич Кулантайга биһиги төрдүө буолан сылдьыбыппыт, Н.С. Гаврильев — краевед, В.Г. Кутаркин — сельсовет председателэ, Р.Г. Попов — орто оскуола директора уонна мин.

Улуус биир биллиилээх журналиһа Рум Дмитриевич Ушницкай «Бу сырдык мөссүөнү өссө дириңник үөрэтиэххэ» дьин «Ленин суола» хаһыакка таһаарбыта. Ол ыстатыйаҕа бэлиэтэммитин курдук И.Е. Винокуров салайааччы, киһи быһытынан учуонайдарынан анаан-минэн үөрэттиллэ илик. Историческай наука доктору Е.Е. Алексеев «Жизнь и деятельность И.Е. Винокурова» дьин кинигэтигэр салайааччы быһытынан норуотун туһугар анаабыт олохун ырытан суруйбута. Ити кинигэни билгитин библиотекалартан да булары уустук И.Е. Винокуров төрөөбүтэ 100 сылыгар аналлаах бэйэтин дакылаатыгар Саха республикатын бастакы президэнэ М.Е. Николаев: «И.Е. Винокурови үөрэтиигэ үрүн мэңнэр өссө да элбэхтэр, ону ситэрэр эбээһинэстээхпит», — диэбитэ.

И. КРИВОШАПКИН, суруналыс

КООПЕРАЦИЯЛААНЫНЫ САЙЫННАРЫАХХА

Тыа дьоно төбөбүтүн сыннар боппуруоспут аһыыр аспыт, үп-харчы онгостор үүпүт — эпит. Туттарар үүпүт сыаната уларыбата барыбытын долгутар.

Хас да сылы быһа кооперативтааһын, сайылыктааһын туһунан боппуруос намтыы-намтыы күөрэйэр. Тийһэбэр, ааспыт сүл бүтүүтүгэр, 10.12.10 с. ити боппуруоска кизэн хабааннаах сүбэ мунһах буолла. Улуустан Соловьев М.Д. — консультационнай киин салайааччыта, Гоголев Е.Е. — Намнаады т/х управлениетын начальнигы солбууааччыта, Винокуров А.В. — «Эрэл» ТХПК директорун солбууааччыта, Никольская МТ баһылыга Шелковников Д.Г., т/х специалиһа Ипполитов Р.Е. кыттыыны ыллылар. Мунһады нэһилиэк баһылыга Шелковников Д.Г. иилээн-сажалан ыгытта. Мунһааха боппуруоһу сэргээччи 20-чэ киһи сырытта. Мунһах элбэх ыйытыктаах, мөккүөрдээх да собус буоллар сүннүүн булан, сааһыллан, дебаттыы майгылаах ытытылына.

Н.Н. Кудрин, А.В. Олесов, А.Д. Аммосов, Протопопов Н.Н. үүт сыатын, суордун хайдах быһаараллары, индивидуальнай предприниматель өйөнүллэрин дуу, суобун дуу, бириди туттарааччы үүтүн сыата, миэстэтигэр бэрэбиэркэбэ үрдүк буоллабына, киингэ тийиэн тобо намтыырын, харчыта хайдах аабылларын туһунан, ыччаты тыа хаһаайыстыбатыгар хайдах чуһаһары, кооператив хайдах буолуохтаабын, төһө-хачча, туох көмө үөһэттэн баар буолуон туһунан игэн-тонгон ыйыталастылар. Син эпиттэ бэриллибит курдук да буоллар, үүт бырыһыана тобо аччаан хаалыахтаабы, тобо эрэ ситэ быһаарыллы-

бакка, салгыһна ыйанан хаалбыта өйдөмөтө.

Кэлбиттэр биһиги нэһилиэккэ сайылыктааһын, кооперативтары тэрийии бытаарбытын, правительство, министерство өттүттэн өйөнүллэрин, илиинэн ынады ыаһын үрдүк хаачыстыба баарбатын, сыаната үрдүүр кыада суоһун, сайылыктааһынна оборудованиэ кэлбитин, үлэһиттэргэ хамнас көрүллэр буолбутун быһааран кэпсээтилэр.

Нэһилиэк МТ т/х специалиһа Ипполитов Р.Е. — бу сылга кооператив тэриллибитин, кириин усунуос төлөөһүнүгэр бытаарылар тахсан, дьон кыайан ылсыбакка, үлэ-хамнас кыайан тахсыбакка турарын аһынна.

Тыл этээччилэр: Леонтьев И.Р. — үлэһии олоһор «Истэр» б/х-ны (сал. Алексеев А.С.), ИП «Протопопов Н.Н.» туһунан, кирилэри салайааччы онгостон, үүтү туттарыахха баара диэтэ. Антон Протопопов Ф.Е. — кооперативы элбэх салаалаах тына тэриниэххэ, ыччаттар да тардыһа этилэр; Захаров — кооперация — сомоһолоһуу, киридин — бары тэнгэ үлэлэһиэххэ наада; Олесов А.В. — сайдыам, үлэһиэм дири киһи кириэхтээх, протопопов Н.Н. — «Сүгэ хоппотоһун сүбэ хотор», аныгы ирдэбилгэ эпиттэтир кооперативы тэрийиэххэ, тэнгэ үлэһиэххэ; Аммосов А.Д. — үүтү да туттарыаха төгүрүччү кыһарыллы буолла, ветеринарнай өнгө барыта харчы, үүт туттарарбар эмиз харчы хамсыыр, пенсия тук буолбат кыһалдата, долгуну утары барар кыаһын суох, кырдыаҕастар үлэни кыайат буолан бардыбыт, онон, үлэни-хамнаһы кыайар-хотор дьон кириэн үлэһиэхтэрин сөптө, кооперативы, сайылыктааһынны тэрийэргэ сөбүлэһибин; Ипполитов Р.Е. — кооперативтыгар эбии сылгы базата онгостуоһун, олоһон хаалымыабын; Шелковников Д.Г. — кооперативы тэрийэргэ кыах баар, көмөлөөн, бары күүһү холбоон үлэһиэххэ эрэ наада, кадр боппуруоһа быһаарыллыан сөп, уһаайба түнгэтиллэн, дьон-сэргэ кэлиитэ элбиз, онон, тэриллибит кооперативы сэргүтэн үлэһиэххэ, салаатын элбэтиэххэ, оччоҕо үлэлээх-хамнастаах буолуохпут диэтэр.

Түмүккэ, куластааһын кыайан кооперативы салгыы үлэлэтэргэ, тэрээһин боппуруостарын быһаарарга уураах ылылына. Бар дьон сүбэлэрин холбоон, хамсааһынны тийһэбэр тийэрдэ үлэлээн, ылыммыт уураах кумааһыга хаалбата.

Т. НИКОЛЬСКАЯ
Никольская

ПРОФСОЮЗТААХ ҮЛЭНИТ ЧЭПЧЭТИИНЭН ТУҢАНЫА

2009 сыл ахсынны 16 күнүгэр 451-IV N-дээх биһиги республикабыт Ил Түмэнин «Тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин санаторнай-курортнай эмтэниилэригэр госуларственнай көмө туһунан» сокуона тахсан, 2010 сылтан сажалан анал балаһыанһа быһытынан сүөһү көрөөччүлэргэ, сылгыһыттарга, механизатордарга чэпчэтиилээх путевкалар бэриллэр буолбуттара. Ол чэрчитинэн Нам улуунун тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрэ аан бастакынан бу чэпчэтиилээх путевкаларынан туһанар чиекэ тигистит. 2010 с. санатыгар Модут нэһилиэгиттэ «Тунал» ХЭТ механизатордара сыньаммыттар. Москваҕа баар «Бэс Чагда» санаторийга 5 бааһынай хаһаайыстыбабыт үлэһиттэрэ сэтиннэ 20 күнүттэн ахсынны 8 күнүгэр диэри сыннанан, эмтэнэн кэллилэр. Ону таһынан бэйэбит республикабыт иһигэр баар «Абалаах» санаторийга Салбантан бааһынай хаһаайыстыбабыт үлэһитэ, Дьокуускай куоракка баар «Сосновий бор» санаторийга «Эрэл» ТХПК 2 механизатора, Партизантан «Эгдээт» бааһынай хаһаайыстыбаттан бири үлэһит, Хамаҕаттаттан «Сүүрээһ» б/х 2 үлэһитэ, Хатын Арыы нэһилиэгиттэн «Кымысчыт» б/х 2 үлэһитэ, Искраттан «Дьяанда» б/х үлэһитэ сыннанан, эмтэнэн кэллилэр. Онон бу сокуон олоххо кирибитэ, биһиги тыабыт хаһаайыстыбатыгар бири өрөбүлэ суох күүстээх үлэбэ үлэһии сылдытар дьоммут туһунан туһуламмыта наһаа үчүгэй, махталлаах дьаһал буолла. Инникитин да тыа дьонун социальнай балаһыанһаларын тупсарар сокуоннар, дьаһаллар ылыллыахтара

диэн бигэтик эрэнэбит. Балаһыанһа быһытынан үлэһиккэ 80% чэпчэтиилээх путевка тыа хаһаайыстыбатын профсоюзнай тэрилтэтин нөнгө бэриллэр. Онон үлэһиттэр профсоюзнай тэрилтэ чилиэннэрэ буолуохтаахтар. Үлэһит интэриэһин көмүскүүр профсоюзнай тэрилтэ кэжкэтэ хангырыгар бу сөптөөх быһаары. Инникитин үлэһиттэр сыннанар-эмтэнэр биографиялара кэннирин туһунан ылыныллыбыт балаһыанһа сыллата тупсарыллан, кэнэтиллэн иһэригэр баарабыт. Холобур, бу билинни балаһыанһаҕа тыа хаһаайыстыбатын сорох категория үлэһиттэрэ хабыллыбакка хаалбыттар. Ол курдук техник-осеменатордар, ветеринарнай үлэһиттэр, бааһынай хаһаайыстыба салайааччылара, ферма сэбидиссайдэра, зоотехниктар. Кирилэр эмиз тыа хаһаайыстыбатын производствотыгар быһаччы үлэлэһэ сылдытар дьоннорут буолаллар.

Улуус тыатын хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин бу сокуону туһанан бэйэбит доруобуйабытын көрүнэргитигэр, чэпчэтиилээх путевкаларынан туһанаргытыгарынгырабыт. Сайабылыанһаларгытын үлэһири тэрилтэлэргит профкомнарыгар, эбэтэр профсоюз улуустаады комитетыгар (тыа хаһаайыстыбатын управлениетыгар) сыл санатыгар биэриэххитин наада, ханнык ыйга, ханнык санаторийга бараргытын быһааран туран.

Мария ЖИРКОВА,
Нам улуунун тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин профсоюзун улуустаады комитетын председателэ

САХА ҮНАҒА ЭЛБИИР

Улууска саха ынахтарын иитэр собото «Гускул» ГУ Таастаах нэһилиэгэр 101 төбөнү иитэр. Хотонго күннэтэ үс үлэһит: ыанньыксыт, борооску көрөөччү, бостуук түбүгүрэллэр. Е.А. Свешникова, ыанньыксыт, 46 ынады көрөр-истэр. Сэтэ ынада төрөөбүт. Онон икки тыһы, түөрт атыр ныйрэйдээх. 12 нетеллээх (бастаан төрөөччүлэр). Ынахтарын ыбат, ныйрэйдэригэр эмтэрэр. Инники ыан туттара сылдыбыттар да, бобон кэбиспиттэр. Дьингэнэн, ынахтар күннэ 7-8 кг үүтү биэрэр, үүттэрин сыата 5,8% тэннээр кыахтаах эбиттэр. Отторун чааһынай ыаллары кытта дуогабардаһан атылаһаллар, хаачыстыбата үчүгэй. Борооскуларыгар уотурба ситтэллэр. Үс оһустаахтар, мантан биридэрэ ат оһус. Сайын ынахтарын мөчирэһэнгэ көнүл ыталлар.

Үлэһиттэр хамнастара 9 агар тыһ. солк. тэннээр, хойутаабакка бириэмэтигэр кэлэр.

Дьингэнэн, төрүт боруода сүөһүбүт этэ, үүтэ эмиһинэн, ингэмтэлээһинэн киэнник биллэр. Саха ынахтарын симэлий-эртэн харыстаан, элбэтэр соруктаах иитэрбит ситэтэ суох дии саньыбыт. Онон этин, үүтүн туһаҕа таһаарары торумнаан көрүөххэ баара...

Л. УВАРОВСКАЯ
Хаартыскаҕа: ыанньыксыт 9 кг саҕа төрөөбүт ныйрэйи көтөһөн туран

ҮЛЭ ТҮМҮКТЭЭХ БУОЛУУТА — ХАС БИИРДИИБИТИТТЭН

Саҕа 2011 сылга үктэнэн баран, тохсунньу 6 күнүгэр СР Президентэ Егор Борисов республика тыатын хаһаайыстыбатын сайыннары боппуруостарыгар сүбэ мунһах онгорбута. Бу тэрээһингэ вице-премьер Алексей Стручков, салааны сүрүннүүргэ эпиттээх, правительство председателин солбууааччы Айаал Степанов, правительство финансовый —экономическай ситимин бэрэстэбиитэллэрэ, ханы министрстволар салайааччылара уонна сотрудииктара кыттыыны ылбыттара.

Мунһады аһарыгар Президент республика АПК-тын үлэтин туһунан отчуоту истибэккэ салааҕа баар, өссө да быһаарылла илик проблемалары тула кэпсэтиини ыгытарга этии киллэрбит.

Тыа хаһаайыстыбатын министрэ Степан Охлопков улахан проблеманан кэнники сылларга ынах сүөһү төбөтө аччааһына таһа турарын ааттаабыт. Ол курдук, аһардас 2010 сылга сүөһү төбөтө 3% түспүт. Ол да үрдүнэн үүммүт сыл сүрүн сорукарынан министр ынах сүөһү аһаанын элбэтиини, сүөһү уонна көтөр этин баттарыһы (тыыннаах ыйааһынын) 40,2 тыһ. тоннаҕа, үүтү валовай ыаһыны 193,7 тыһ. т уонна сымыгыты ылыһыны 125 мөл. устуукаҕа тиэрдиини тоһоһолоон бэлэтээбит. Бу сорукарты толорор туһунан т/х министрствота табыгастаах суоллаах-истээх сирдэргэ хаачыстыбалаах эти уонна үүтү оноруунан дьарыктанар специализированнай хаһаайыстыбалар аһааннарын элбэтии, толору механизациялаах ынах сүөһү турар объектарын, эти уонна үүтү астыр пууннары тутуу уонна тыа хаһаайыстыбатын табаарын онорооччулар бордодуксуйаны баттарыыга интэриэстэрин үрдэтии боппуруостарын быһаарар наадатын эпитт.

Онуоха республика баһылыга министерство туруорар сорукарта уонна олору олоххо киллэриигэ туһулулар хайысха сөптөөһөр саарбахтыгырын биллэрбит. Киһи: Күн бүгүн республика тыатын хаһаайыстыбатын сүрүн проблемата оноруллубут бордодуксуйаны баттарыыга чуолкай механизм суоһар сытар. Ол иһин бу сыалга производственной циклы тура-тура дотациялааһынын эрэ дьарыктамакка, госуларство средствонан өйөбүлүн үгүс өттүн ыгытар наада», — диэбит.

Тыа хаһаайыстыбатын министрствотын экономистара салааны ис кыахтары эрэ туһанан буолбакка, госуларство өйөбүлүн эрэ сайыннарыахха, өрө тардыахха сөп диэн этиилэрин Егор Борисов соруунулаахтык сэмэлээбит. Киһи: «Проблема төрдө производственной ороскуоттары аһан таһаарыһы сатаан аабын, суоттааһын суоһар сытар. Ким ТХМ-гар аналиһи онорууй? Тоһо нэһиликтэргэ 100 гектардаах хоһуһаҕа икки трактор онугар 42 трактор үлэһири? Эбэтэр, тоһо 1 тонна үүнүүнү ыларга 100 л солярканы ороскуоттуур онугар хас да тонна солярка ороскуоттанарый?» — диэн боппуруостары биэртэлээбит. Итинтэн ситтэрэн, СР экономикай сайдыыта министрствотыгар тыа хаһаайыстыбатын бордодуксуйатын бэйэбэ турар сыанатын аһан таһаарыһы өссө төгүл хаттаан анализтаан көрөргө соруудахтаабыт.

Республика Президентэ мунһах кыттыылаахтарыгар — республика правительствотыгар уонна тыа хаһаайыстыбатын министрствотыгар, тыа сириин олохтоохторун экономикай көхтөрүн уонна предпринимательскай саҕалааһыннарын көүлүүр инниттэн кыаллар бары дьаһаллары олохтоохтаахтарын санаппыт.

2011 сылтан сажалан бэйэни салайыһыны олохтоох органнарыгар тыа хаһаайыстыбатын производствотын өйөөһүнүгэ уонна сайыннарыыга туһулаахтык финансвой болумуочуа бэриллиитэ олоххо кириэхтээх. Бу дьаһалы Егор Афанасьевич олус суолтаалаах, дьоһун революционнай хамсааһын курдук сыаналырын этэн туран, киһи үтүө түмүктөрдээх, хамсагылаах буоларын туһунан тыа дьонугар бастакы учарат иһитиннэрэр-биллэрэр, быһаарар үлэни күүскэ ыытар наадатын бэлэтээбит уонна аграрнай салааҕа үөскээбит быһыыны-майгыны көннөрүүгэ урут ылыллан, кэпсэтиллэн баран олоххо кириэ илик кэжкэ дьаһаллар олоххо кириилэригэр, толорулууларыгар тохтообут.

Бастакынан, специалисттарга туһаайан, бааһынайдарга ыраабыла сытар бааһыналары биэртэлээһини далааһыннаахтык ыгытыга. Оттон үс сылтан ордук туһаныллыбакка сыһыт сир учаастактарын тутан ылан атын бас билээччилэргэ биэриигэ, соторууаҕыта РФ Президентэ оннук практиканы көнүлүүр туһунан федеральнай сокуону биэргэппитинэн.

Иккиһинэн, ыанньыксыттарга уонна сүөһү көрөөччүлэргэ суһаллык, директивнэй бэрээдэгинэн мөкүтүлэнэр хамнаһы олохтоһун туһунан боппуруоһу быһаарыһы модьуйбут. Хамнас кээмэйэ онорон таһаары кээмэйиттэн быһаччы тутулуктаах буолуохтаах диэбит. Бу дьаһал олоххо кирирдэһин алын сүһүөх үлэһиттэр эрэ сүүйөттөр. Көбүлүүр харчынан төлөбүрдэргэ ытыллар, барар ороскуоттар тыа хаһаайыстыбаларын тэрилтэлэрин салайааччылары сүрүн болдомтолорун производствоны сайыннарыыга уурулары күүһиэ. Атыннык эттэххэ, бордодуксуйа бэйэбэ турар сыанатын наमतтыыга уонна сөптөөх баттарар политика олохтоһоругар тиэрдиэ.

Үсүһүнэн, тыа хаһаайыстыбатын производствотын салайар, илири-саҕалыыр менеджердэри сыһынан үлэһити идеятын сөргүүтүнү ирдээбит. Бу идея, хара сажаланыыттан, сөптөөх кадрдар сүүмэрдэмэтэхтэриттэн олоххо кирибэтэһин санаппыт.

Түмүктэнэн эттэххэ, саҕа ылыллар дьаһаллар олоххо кириилэрэ хамсагылаах, үлэ түмүктээх буолуута хас бириди тыа сириин үлэһиттэнтэн быһаччы тутулуктаах буолара саарбахтаммат.

И. ИВАНОВ

Таһара сэрэҕи таптыыр

ДЬОКУУСКАЙ ХАРАХ УУТУГАР ИТЭБЭЙБЭТ

Кэнники кэмгэ Дьокуускайга уоруу, халааһын олус элбээбитин ИДьМ министрэ бэйэтинэн билинэр. Биллэн турар, хас биирдии ИДьО сводкаларыгар эридьиэтэммит буруйу оноруулар тута арыллыбаттара өйдөнөр. Ордук уоруулар. Хомойоох иһин, тыаттан республика киинигэр ыалдьытты, сынһана, аты-тутуу соруктаах кирибит дьон бу уоруйахтар болдомтолорун тута кэриэтэ ылаллар. Биһиги дьоммут ардыгар бэйэлэринэн, сэрэҕэ суохтара таайан, кирирэн биэрэллэр. Ону аҕыйах холобуртан көрүөбүт.

Ааспыт 2010 сыл алтынньы бүтүүтэ биир тэрилтэ үлэһиттэрэ икки массыынанан Поляков уул. баар государственной циркаҕа «Сүрэххэ ылланар ырыалар» диэн концерта кирибиттэрэ. «Приятное с полезным» диэн үгэс курдук сорохтор асуөл, үгүстэр таннар танас, туттар тэрил атыыласпыттар, бу иннинэ хамнас ылбыттар. Күнүс 4 часка циркаҕа кэлэн массыыналарын Пушкин уул өттүнэн транспортуруорарга тобоостоох, күрүөлээх-хаһаалаах сиргэ туруораллар, ааннарын хатаан баран бука бари концерт көрө кирибиттэр.

Сөбүлүүр ырыаларын истэн дуоһуя сынһанан баран массыыналарыгар тахсаллар. Арай иккис массыыналарыгар тийбит таһаҕастара онно онос, икки массыына саппаас көлөһөлөрө мэлигир, бастагы массыынаҕа таһаҕастарын сиденьелар анныларыгар укпугтарын бэлиэти көрбөккө хата тыыптатахтар. Ити курдук дьон көлөһүннэринэн ылбыт малларын, бородуукталарын түөкүттэр мэлиттэтэрэ. Милицияны ыңыраллар, онтукалара 1,5 чааһынан биридэ кэлэн аатыгар сурук боочойон, дыалаҕа тигэн барбыттар. «Уоруу наһаа элбэх, сүтүккүтүн буларбыт саарбах» диэн аһаҕастык кэриэтэ биллэммиттэр. Ол кэнни күн бүгүнүгэр диэри уу-чуумпу, туох да сурах-садык милицияттан биллибэт.

Иккис түбэлтэ. Эмиэ алтынньы бүтүүтэ биир тэрилтэ салайаччыта суоппарынаан сылдьан «Эльдорадо» маҕаһынтан сыаналаах, аныгы көнө экраннаах телевизор ылар. Ол кэннэ «Копиртехсервис» маҕаһыныгар тийсэн тэрилтэҕэ араас бэчээккэ сыһыаннаах матырыйаллары атыылаһаллар. Чаас анара курдук буолан баран тахсыбытгара массыына кэлин көлөһөтө тыына таһаарбыт, ону онгостон баран салгы наадаларыгар сылдыһаллар. Ол тухары салонна түннүк курдары телевизор хоруопката баарынан көстө сылдыар. Чаас курдугунан «Шиномонтажка» тийсэн көлөһө онгортор кэмнэригэр телевизор хоруопката отой да кураанаҕа кэмниэ-кэнэҕэс биллэн кэлэр.

Эмиэ милицияҕа биллэрэллэр. Икки чаастан ордук кэтэһиннэрэн баран эдэркээн баҕайы опердар кэлэн балаһыанньаны билсэллэр, «Копиртехсервис» видеокамераларыгар массыынаттан телевизоры илдьэ барбыт дьон күлүгүлдүһэллэрэ, бэйэлэрин массыыналарынан төттөрү-таары сүүрдэллэрэ кестөр да нүөмөр да, уоруйахтар сирэйдэрэ-харахтара да туманна көстүбэт. Арай атыылыыр саала иһигэр кэтээн көрөөччү сирэйэ-хараҕа видеокамераҕа ырылыччы көстүбүт. Эмиэ баччаанна диэри милиция өттүттэн туох да сибиги биллибэт.

Хас да сыллааҕыта биир баһынай хаһаайыстыба салайаччытыттан элбэх суумалаах харчыны, докумуоннары «Столичная» ырыынак аттыттан сойбоппуттара иһилибитэ. Манна кабинаҕа олорор суоппары «массыынан көлөһөтүн тыына тахсыбыт» диэн аралдытаннар, нөҥүө өттүттэн кэлбит уоруйах тыаһа-ууһа суох ааны аһан паапканы илдьэ баран хаалбыт. Итинник бииртэн биир түгэни ахта туруохха сөп. Барытыгар кэриэтэ биир да сүтүк күн бүгүнүгэр диэри көстө илик.

Дьэ, мантан туох түмүгү онгостуохха сөбүй? Маныаха сыһыаннаах норуот муударайын тутуһуохха наада курдук: «Умный учить на чужих ошибках, глупый — на собственных». Ол эбэтэр, атын дьон кыһалҕа түбэспиттэрин истэ-билэ сылдьан бэйи кирирэн биэримиэн наада. Тоҕо диэтэргит, үөһэ ахтыбыт икки түгэммэр хайалара да массыыналарын хатаан баран, онуоха бүк эрээн кыһалҕаҕа тэбиллибиттэрэ. Ол аата сайыннары-кыһыннары массыынаҕа ханна да хааллар булгуччу харабыл наада. Өйдөөх дьоннор анаан-миннэн массыына иһигэр хаалларар киһини (ким аймаҕын, ким үлэһитин) эрдэттэн илдьэ бараллар.

Транспорты балаҕа бириэмэҕэ туруорар наада үөскээтэҕинэ эрдэттэн билэн, биитэр сорунан көрдөөн туран төлөбүрдээх, харабыллаах стоянкаҕа туруорар ордук эрэмнэ. Билинги УАЗиктар (легковой буоллун, фургон буоллун) хатаһыннарын уоруйахтар чыпчылыыах бэтэрээ өттүгэр аһаллар.

Мантан салгы (соҕотуун сылдыар дьонго аналлаах) УАЗиктарга да сигнализация туруорар наада буолсу. Улахан тыас-уус табыстаҕына уоруйахтар тута атаһа биллэрэллэрэ сэрэйиллэр.

Сыаналаах табаардар дьаралыктара, хоруопкаларын дьэрэкээн ойуулар түннүктэринэн дьон хараһын мээһэ аалбаттара ордук. Манньк хоруопкалары туох эмит таһаһынан бүрүйэн кэбиһиэххэ.

Билбэт дьоннорунан кылгас да бириэмэҕэ транспорты, малы-салы харабыллатар истэбиллээх «Сүөһү эриэнэ таһыгар, киһи эриэнэ иһигэр» диэни умнуман. Көрдөххө олус сэмэй, интеллигентнэй көрүнгээх киһин төннөн кэлэргэр бэйэтэ да, харабыллаптыт малын да суоллара сойбут буолуон сөп.

Төһөнөн ырыынак сыһыаныгар кирирдэҕит аайы «киһи киһиэхэ — бөрө» диэн урут хаһыгаал дойдударыгар эрэ баар хабыр сыһыаннар бүгүнгү күммүт чэхчэтинан буолла быһыылаах. Онноор чугас аймахтарга да эрэммэт түгэһнэр үөскүүллэрин истэҕин.

В. ГАВРИЛЬЕВ

Саха республикатыгар 2009 сыл, алтынньы 14 күнүгэр административнай быраабы кэһии Кодекса ылыллан олоххо кирибитэ. Бу Кодекс Российской Федерации Кодексатыттан уратыта диэн биһиги олохтору усулуобуйабытын учуоттуур, ону тэнэ олоххо, үлэҕэ кестөр кыһалҕалары туоратар уонна быһаарар ыстатыйалар кирибиттэр. Биллэрин курдук, бу докумуон олох-дьаһах кестүүлэрин тупсарар, бэрээдэги олохтуур, граждандар бырааптарын уонна интэриэтэрин көмүскүүр сыаллаах.

Кодекс Саха сирин территориятыгар үлэһитин ситиһэр сыалтан административнай хамыһыйалар улуус аайы уонна куорат уокуруктарыгар тэриллибиттэрэ. Административнай дьыаланы көрүүнэн мировой судуйалар, исполнительная былаас органнара, ону тэнэ административнай юрисдикция органыгар кирирэн административнай хамыһыйа дьарыктанар. Нам улууһугар икки киһиттэн састааптаах хамыһыйа 2010 сыл алтынньытыгар тэриллэн үлэтин саҕалаабыта. Ол курдук, тэрээһин үлэ чэрчитинэн нормативнай правовой докумуоннар: балаһыанньалар, регламеннар биһигэрэнилэр. Нэһиликтэринэн тустаах муниципальная правовой акттары ылынарга балаһыанньалар, бэрээдэктэр тийэрдилибиттэрэ. Хас биирдии нэһилиэк территориятыгар Кодекс ыстатыйатынан кэһии табыстаҕына эбэтэр баар буоллаҕына

- 6.22. Несанкционированное размещение оборудования и иных предметов на конструктивных элементах наружных инженерных коммуникаций
- 6.23. Нарушение утвержденной органами местного самоуправления документации по планировке территории, подготовленной на основании генерального плана поселения, генерального плана городского округа, в части установленных мест размещения рекламных конструкций
- 6.26. Повреждение инженерных коммуникаций и сооружений
- 6.29. Самовольная установка ограждений, отсутствие ограждений или перекрытий в местах разрытия или иных опасных местах
- 7.1. Неисполнение представителем интересов муниципального образования в органе управления хозяйственного общества своих обязанностей
- 7.2. Нарушение порядка управления муниципальным унитарным предприятием, муниципальным учреждением
- 7.3. Нарушение порядка распоряжения имуществом, находящимся в муниципальной собственности, и использования указанного имущества
- 7.4. Нецелевое использование имущества, находящегося в муниципальной собственности

Сокуону билиэххэ, тутуһуохха уонна туһаныахха

АДМИНИСТРАТИВНАЙ ХАМЫҤЫЙА ҮЛЭТЭ

акт онгорон улуус хамыһыйатыгар биллэриэхтээх. Административнай хамыһыйа чилиэннэрэ икки суукка иһинэн боротокуол онгорон дьыаланы үөрэтэр уонна тэрийэр эбээһинэстээхтэр. Хамыһыйа чилиэннэрэ: Павлов Юрий Алексеевич, председатель; Федорова Анастасия Революевна, эппиэттиир секретарь; Тоскин Станислав Иванович, улуус сэбиэтин депутата; Петров Вадим Павлович, ис дьыала органыгар сотрудник; Баишев Николай Никитич, улуустааҕы ветераннар сэбиэтэрин председателэ. Комиссия улуус администрациятын дьэитигэр 305 каб. үлэһит. Физический уонна юридический сирэй граждандарын приемнуур.

Бу дьыл тохсунньү 5 күнүгэр республика Президентэ Е.А. Борисов Кодекс олоххо кириритин туһунан сүбэ мунһаҕы ытта. Мунһаҕа Дьокуускай куорат, Нам, Хаһалас уонна Мэнэ-Хаһалас улуустарын баһылыктара отчуттаатылар. Мунһах түмүгэр ылыллыбыт боротокуолга Кодекс кириритэ күүстээх түмүктээх буоларын инниттэн туһаннаах органнарга ыйылылар киридилэр.

Кодекс ыстатыйаларынан административнай хамыһыйалар көрөр хайысхалара аллараа ыйылылар. КоАП атын ыстатыйаларынан хамыһыйа боротокуол толорон мировой судуйа эбэтэр тустаах орган көрүүтүгэр ытытан сөп.

- 2.6. Нарушение порядка квотирования рабочих мест
- 3.7. Нарушение порядка организации фейерверков
- 4.1. Порча или повреждение зеленых насаждений
- 5.2. Нарушение порядка регулирования численности, отлова и содержания безнадзорных домашних животных
- 5.3. Уклонение от регистрации и вакцинации животных
- 6.1. Нарушение правил землепользования и застройки
- 6.6. Самовольное перемещение межевых знаков границ земельных участков
- 6.7. Воспрепятствование осуществлению участниками земельных отношений прав на земельные участки
- 6.8. Нарушение сроков возврата временно занимаемых земель
- 6.9. Размещение временных объектов без соответствующих разрешений
- 6.11. Нарушение порядка содержания и эксплуатации инженерных коммуникаций и сооружений
- 6.12. Подтопление зданий, сооружений
- 6.13. Несанкционированное закрытие или открытие запорно-регулирующих устройств на трубопроводах горячей, холодной воды, канализации и газопроводах
- 6.14. Оставление бытовых отходов и иного мусора вне мусорных контейнеров и иных емкостей, предназначенных для их сбора
- 6.15. Самовольный сброс, складирование или сжигание мусора
- 6.16. Ненадлежащее содержание и загрязнение территорий, прилегающих к временным объектам и объектам недвижимого имущества
- 6.17. Невыполнение работ по уборке снега, снежно-ледяных образований
- 6.18. Загрязнение территорий общего пользования и территорий, относящихся к водоохраным зонам, связанное с эксплуатацией, обслуживанием, ремонтом и мойкой транспортных средств
- 6.19. Размещение афиш, плакатов, объявлений, листовок, иных информационных материалов, нанесение надписей и графических изображений вне установленных мест
- 6.20. Нарушение содержания и эксплуатации устройств наружного освещения, их повреждение
- 6.21. Отсутствие указателей с названиями улиц и номерами домов, их повреждение или уничтожение

- 7.5. Неприятие мер по государственной регистрации права хозяйственного ведения недвижимым имуществом или права оперативного управления недвижимым имуществом
- 7.6. Неповиновение законному распоряжению или требованию должностного лица органа по управлению муниципальным имуществом
- 7.7. Уклонение от исполнения, несвоевременное или ненадлежащее исполнение или отказ от исполнения законного распоряжения органа по управлению муниципальным имуществом
- 9.1. Безбилетный проезд пассажиров и провоз неоплаченного багажа в автомобильном городском и пригородном пассажирском транспорте общего пользования
- 9.2. Невыдача билета пассажиру
- 9.3. Провоз опасных веществ и предметов либо запрещенного к провозу багажа в автомобильном городском и пригородном пассажирском транспорте общего пользования
- 9.4. Проезд в пачкающей одежде, провоз загрязняющих предметов и вещей в автомобильном городском и пригородном пассажирском транспорте общего пользования
- 9.5. Нарушение порядка использования механизмов и оборудования в автомобильном городском и пригородном пассажирском транспорте общего пользования
- 9.6. Воспрепятствование выполнению служебных обязанностей сотрудниками организаций автомобильного городского и пригородного пассажирского транспорта общего пользования
- 9.7. Нарушение правил перевозки пассажиров и багажа
- 9.8. Проезд автомобильного городского и пригородного пассажирского транспорта без специального разрешения в период введенных ограничений
- 9.9. Проезд, стоянка транспортных средств на детских площадках, газонах, участках с зелеными насаждениями
- 9.10. Несанкционированный выезд транспортного средства на ледовые переправы рек, озер, водохранилищ
- 12.1. Нарушение требований сохранения, охраны и использования объектов культурного наследия (памятников истории и культуры) регионального и местного (муниципального) значения, их территорий и зон охраны
- 12.2. Неисполнение обязанностей по установке и содержанию информационных надписей и обозначений на объектах культурного наследия (памятниках истории и культуры)
- 12.3. Нарушение порядка обеспечения доступа граждан к объектам культурного наследия (памятникам истории и культуры)
- 12.4. Порча, повреждение или снятие информационных надписей и обозначений на объектах культурного наследия (памятниках истории и культуры)
- 12.5. Размещение памятников без соответствующих разрешений
- 13.1. Надругательство над Государственным гербом Республики Саха (Якутия) и (или) Государственным флагом Республики Саха (Якутия)
- 13.2. Неправомерное использование Государственного герба Республики Саха (Якутия) и (или) Государственного флага Республики Саха (Якутия)
- 13.3. Нарушение порядка использования символики муниципального образования
- 13.4. Несоблюдение требований законодательства Республики Саха (Якутия) о языках
- 13.5. Невыполнение обязанности по доставке обязательного экземпляра документа

А.Р. ФЕДОРОВА,
административнай хамыһыйа
эппиэттиир секретара

ТЫМНЫЙЫТТАН ХАЙДАХ ХАРЫСТАНЬАХХА?

Билигин саха телевидение-тын иһиттэххэ, тымныйан ыалдыыны — тумуу, грипп ыарыытын — дыан, дыаннааһын дьэн ааттыыллар. Мин урут «тумуу» дьэн «насморк» эрэ, оттон «дыан» дьэн тастан сыстар ыарыыны уопсай барытын этэлэр дии саныырым. Ол да буоллар, телевидение ордук тарфамытынан, судургутун кинилэр тылларын туттуохха.

Онон ТУМУУТТАН уонна ДЬАНТАН хайдах быһыылаахтык харыстаныахха сөбүйдьэн ыйгыты билигин, кыһынны уонна, сураба, дыан тарфаныта (эпидемията) суоһаабыт кэмгэр ордук долгутар. Манна тоҕоостоох аһыах бырабыланы тутуһарга арбаа дойдуну учуонайдара уонна быраастара сүбэлиллэр.

Бу сүбэлэри энкилэ суох тутустахха, хаһан да тумуулуоххут суоҕа дьэн ким да мэккиттээбэт эрэри, доруобай буоларга кыахтаргыт элбигэ. Барыга хаптардахха даһаны, хайдах түргэнник үтүөрэгитин билиэххит.

1. Илиигитин төһө кыалларын элбэхтэ суунун. АХШ-гар ытыгылыбыт чинчийиллэргэ кыттыбыт 40 тыһ. киһи (байыаннайдар) илиилэрин күнгэ 5-тэ сууйбуттар. Ол түмүгэр

кинилэр ортолоругар тыһнар органнар ыарыылара 45 %-нан аччаабыт.

2. Уопсай туалекка сылдьан баран илиигитин сунаргытын умнуман. Туалет тутуһарын таргытыгар, уу түһэр краны сабаргытыгар илиигитин кумааһы сотторунан эбэтэр салфетканы эрийэ тутун (бу элбэх киһилээх куораттарга сыһыаннаах сүбэ курдук да, бары куоракка сылдьааччыбыт дии).

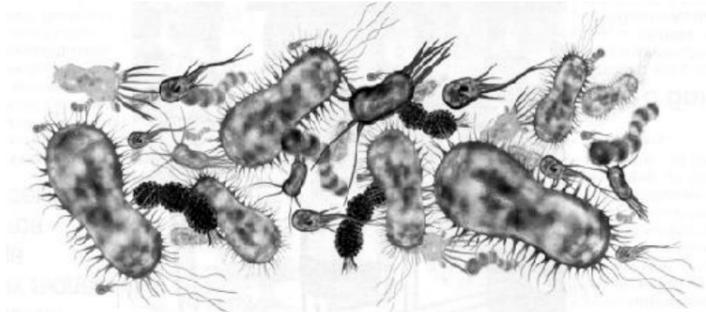
3. Сыры аайы илиигитин иккитэ мыйылаан суунун. Антибактериальной да мыйыланан биридэ эрэ сууннахха илиигэ микробтар хаалаллар эбит.

4. Сыл аайы дыантан прививкалан. Дьан көрүгэ сыл аайы уларыта турар буолан, онно сөптөөх вакцинаны биэрэллэр. Вакцинацияны, бастан туран, 65 саастарын аһарыт эбэтэр хронической ыарыылаах, эбэтэр мөлтөх иммунитеттаах дьон ылаахтаахтар.

5. Антибактериальной салфетката илдэ сылдьын. Тумуу

үксүгэр салгынынан буолбакка, илии тутуһууттан уонна ыарыһах туһут малларыттан сыстар. Вирустар араас малларга хас да чаас тыһынаах сылдьыахтарын сөп. Онон илиигитин суунар табыллыбат буоллаһына, инчэбэй антибактериальной салфетканы соттун.

6. Тиис суунар щеткаһытын хас 3 ый аайы уларытын дьэн стоматологтар сүбэлиллэр. Щеткаһа бактерия мустар. Тумуулаабыккыт эбэтэр дыаннаабыккын кэнниттэн эмиз щеткаһытын уларытыаххытын наада.

7. Куһаҕан санаалартан босхолоһун. Чинчийи көрдөрбүтүнэн, тугу эрэ кыайбатахтарыттан аһара хомойор дьон дөбөнүк тымныйаллар. Бу дьон үлэлэригэр стресс-нэллэр, оттон стресс киһи иммуннай систематын кэбирэтэр.

8. Дьиз салгынын сиигирдин. Кураанах салгыһа вирустар түргэнник тарфанааллар. Муннугут уонна күөмэйгит хаттаһына, вирус дөбөнүк сыстар. Анал сиигирдэр приборунан туһанын эбэтэр дьизни сотору-сотору сууйун.

9. Хараххытын тарбаххыт төбөтүнэн буолбакка, тарбах сүһүөһүнэн соттун. Сүһүөххэ микроб аһыах. Оттон харах нөһүө бактериялар уонна вирустар организмга кириэхтэрин сөп. Киһи күн устата хараһын уонна муннун (уопсайынан сирэин) ортотунан 20-тэн 50-чаа диэри таарыйар эбит.

10. Нэдиэлэҕэ биридэ саунаҕа сылдьын диэбиттэр эбэтэр баанньыкка паарданын, синэ бири. Австралия учуонайдара 6 ый устата кэтээн көрбүт дьонноруттан саунаҕа сылдьааччылар икки төгүл аһыахта тумуулаабыттар. Ити салгын бактериялары өлөрөр дьэн сабаҕалыыллар.

11. Күн аайы чеснокка сиэн. Бири эксперименттэ сүүстэн таһа киһи кыттыбытыттан, сорохторо кыһын устата күн аайы чеснок экстрактаах таблеткалары испиттэр, атыттарга плацебо (туох да эмэ суох) таблеткалары биэрбиттэр. Тугу иһэ сылдьалларын кимиэхэ да эпэтэхтэр. Чесноктаах таблетканы иһэр дьон атыттардааһар быдан аһыахтык тымныйыттар уонна ыалдьан баран түргэнник үтүөрбүттэр.

12. Күнгэ биридэ уоскуйан олорон хараххытын симин уонна туох эрэ үчүгэй санаан ыһын. Бу медитация — стресс уарытар ньыма. Биллэрин курдук, тымныйан ыалдыы кутта-

ла стресстэн ордук элбири.

13. Элбэхтик хамсанын. Спордунан дьарыктанын, гимнастикалан, үгкүүлээн, саты хаамын. Учунайдар сыл устата саһырбыт дьахталлар доруобуйаларын кэтээн көрбүттэр. Ол түмүгэр биллибитинэн, нэдиэлэҕэ 5 төгүл 45 мүн. устата физкультуранан дьарыктанар дьахталлар үс төгүл аһыахтык тымныйыттар. Онон эбии кинилэр иммунитеттара бүтэһик 3 ыйга ордук күүһүрбүт.

14. Күн аайы бири порция йогурту сиэн. Манна суорат эмиз киирсэр. Эмиэ чинчийи түмүгүнэн дакаастаммыт — күн аайы йогурт сири дьон аһыахтык тымныйаллар. Йогурту тымныыга бэлэмнэнэн сайынныттан сиэн саҕалааххытына, күһүн доруобуйаһыт кытааты.

15. Кыһын да дьизигитин салгылатары умнуман. Сквозняк оңорун диэбэппин, сибизһэй салгыны киллэрэн дьиз салгынын хамсатын, ыраасты түһүн.

16. Тыгыраххытын ыраасты сылдьын. Угуйаргыт инниэ, илиигитин сууна туран ты-

гыраххыт төһө ырааһын көрүнүн. Тыгырах быһыгар бактериялар мусталлар.

17. Дьан эпидемиятын кэмгэр соттордору 3-4 күн буолабуола уларытын. Соттордору итии уунан сууйун.

18. Ытырдарга эбэтэр сөтөллөргө аһаххытын, муннугутун платогунан саба туттун. Ытыһынан саптар сыһа — бактериялар илиигэ көһөнөр туттар малга-салга тарфанааллар, онтон дьонно сысталлар. Платоккут эбэтэр салфеткаһыт суох буолаһына, муннугутун уонна аһаххытын харагытынан (предплечье) саптын.

19. Тумуу бастакы сибикилэрэ (первые признаки) билиннэхтэринэ, суһал мизэрэлэр:

- эхинацея экстрагын иһин, бу эмпи ыары сэтэрийэрин икки төгүл аччатар дьэн чинчийээчилэр этэллэр;
- чесногу мас арытыгар олох кыратык ыһаарылы түһөн баран килиэби кытта сиэн;
- куурусса миинин иһин;
- атын урут көмөлөһөр ньымалары туттун.

20. Бырааска көрдөрөгүтүгэр антибиотиги суруйан биэрэригэр көрдөһүмэн. Тумууну уонна дьан ыарытын вирустар көбүтэллэр. Онон антибиотиктар — бактериялары утары анаммыт эмтэр — көмөлөһө суохтара. Эбиитин организмнытыгар баар туһалаах бактериялары өлөрөн буортуна аһаахтарынын сөп. Соторутааһыта антибиотиктарынан эмтэнэ сылдьыбыт буоллаххытына, быраас пробиотиктары анырыгар көрдөһүн. Пробиотик — туһалаах бактериялары солбуйар эмпи.

Билигини барыбытын детсадтан саҕалаан гигиенаҕа, ыраастык тутта сылдьарга, чэнчиге буоларга үөрэтэллэр, онон бу сүбэлэри тутуһар уустуга суох буолуохтаах.

ЛИМОН УОННА ЧЕСНОК — АЙЫЛҔА ЭМТЭРЭ

«Лимон» диэтэххэ, бастатан туран, С битэмиини саныытын. Оттон С битэмиин (аскорбиновай кислота) — айылҕа айбыт антиоксидана, иммунитетты күүһүрдэр вещество. Организмнарарыгар С битэмиин тиийбэт

дьоно цинга дьэн билигин эриккэс ыарыһын ыалдыаллар.

Үгүс дьон тымныы кэмгэ тумуунан ыалдымаары аскорбиновай кислотаны аптекаттан атыылаһан иһэллэр. Ол эрэри аптекаһа баар препараттардааһар лимон согар баар С битэмиин ортотунан 35 %-нан ордук үчүгэй ингэтиэлээҕэ дакаастаммыт.

Лимон С битэмиининэн эрэ баай буолбатах, мань таһынан лимонна элбэх Р битэмиин, пектин, эфирнай арыылар, терпери уонна биофлавоноидтар бааллар. Бу веществолар бары тус-туһунан туһалаахтар. Ол курдук С уонна Р битэмииннэр тымныыһыга көмөлөһөллөрүн таһынан хронической сылайы синдрома дьэн аныгы ыарыһы утары охсуһаллар. Биофлавоноидтар артериальной хаан баттаһынын намтаталлар, тымырдары көмүскүүллэр.

Лимон цедратыгар баар лимонен дьэн вещество рагы сэрэтиэн сөп дириллэр.

Грипп, ангина, фарингит ыарыыларга күөмэйи сылаас ууга суураллыбыт лимон согун күнгэ 3-4-тэ сайдыырга сүбэлиллэр.

Лимон бири уратыта дьэн төгүрүк сыл устата туһалаах веществоларын сүтэрбэт.

ТУһАЛААХ АһЫЛЫК ТУһУНАН

Киһи күннээһи рациона саһыттан, комплекциятыттан (быһытыттан-таһаагыттан), төһө активнайдык хамсанарыттан, үлэтиттэн о.д.а. тутулуктаах. Онон күнгэ төһөнү аһаатахха ыйааһынын эбиллибэтин билиһиннэрэбит.

Олорор үлэлээх секретардарга, менеджердэргэ, редактордарга о.д.а. хонтуора үлэһиттэригэр күнгэ 2000-2300 ккал тиксизэхтэ. Ол аата сибизһэй оһуруот аһынан, фруктанан, йогуртуан, түргэнник тоңоруллубут уонна түргэнник астанар бородуктарынан үссэнэргэ сүбэлиллэр. Минньигэс, бурдук астары тохтоуохха наада. Арай үчүгэй сакылааттан аккаастаныман — мэйигэ туһалаах.

Продавецтар, парикмахердар, учууталлар, күнү быһа кэриэтэ атахтарыгар турааччылар арыһыда элбэһи аһахтаахтар — 2400-2800 ккал. Ол эрэри аһылыктара «олорооччулар» аһылыктарыттан уратыга суох буолуохтаах. Ууну элбэхтик, илдэ сылдьан иһиэхтээхтэр — күнгэ 1,5-2 литр.

* * *

Сорох астартан уойуохтааһар, ыраһын дириллэр. Ананаска бромелайн дьэн айылҕа ферменэ баар. Бромелайн сыаны суох онорор дириллэрэ, биллэн турар, сымыйа. Ол да буоллар бу фермент сиэбит аскын түргэнник буһарга көмөлөһөр дириллэрэ кырдык. Аска баар сыаны түргэнник бытарытан организмтан таһара охсор.

Грейпфрут — эмиз бири туһалаах фрукта. Инозитол дьэн веществота айылҕаттан сыаны «уматарга» аналаах, оттон нарингин дьэн грейпфруту аһы амтаныыр вещество сыа ингэрин бопсор, веществолар хардарыта дьайсыларын уонна ас буһарар процеһы тэтимирдэр. Мань таһынан грейпфрут хаанна инсулин таһымын намтатан аһааххын баһарын кыччыыр.

Күөх чэйгэ баар активнай биоэлемент (эпигалокатехина галлат) киһи организмгар сыа мунһуустарын бопсор. Эбиитин апитеты түһэр.

Корица эмиз итиннэ майгыныыр дьайылаах. Хаанна сааһары аһыаттар уонна сыаны ингэрини бэрээдэктиир.

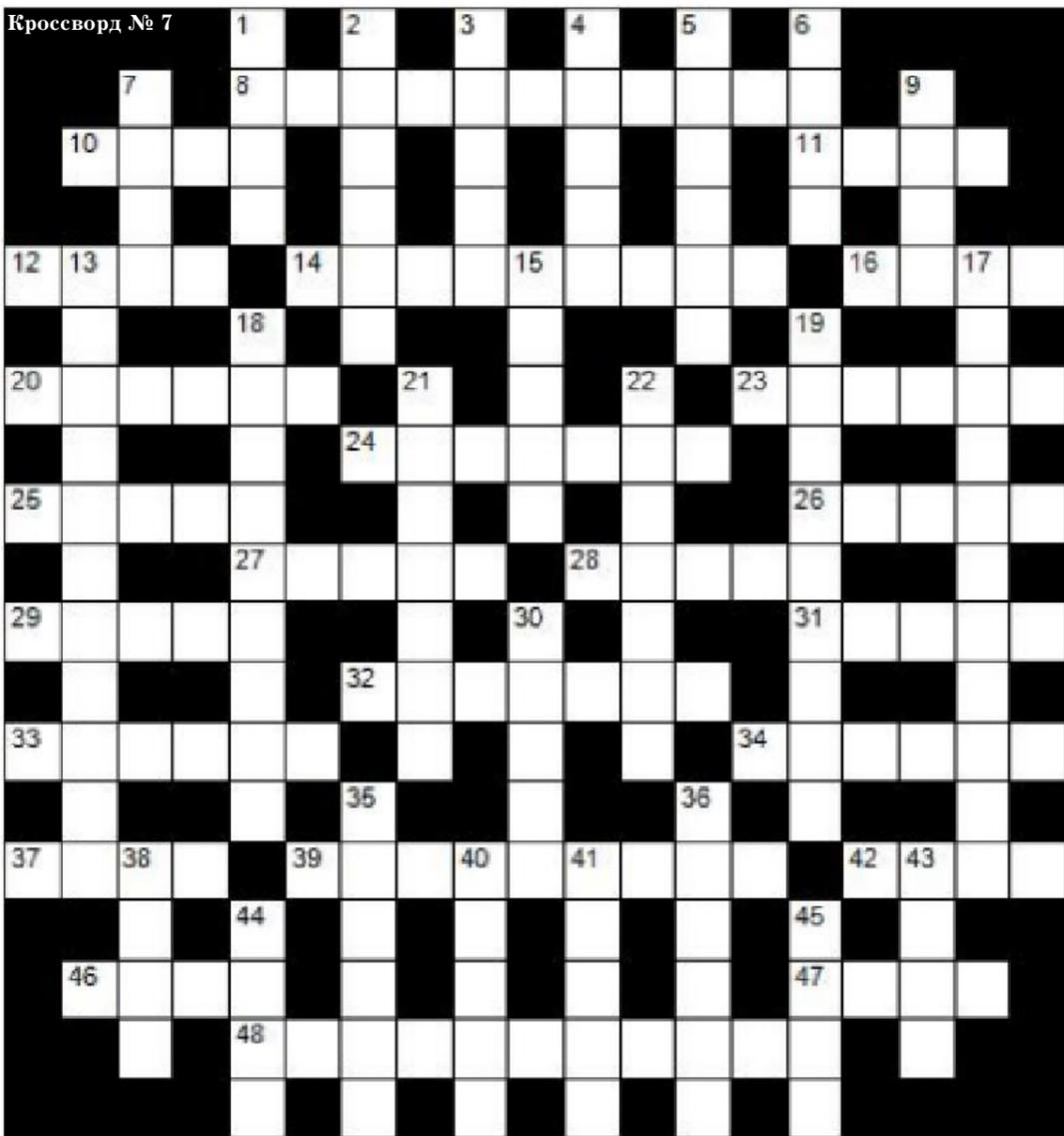
Балаһы бэлэмнээтэ Л. НОВГОРОДОВА

ларыгар хайдах дьайарын Америка учуонайдара быһаарыттар. Ол курдук, 3 мүн. устата буһардахха чеснок туһатын сүтэрбэт эбит. Оттон миккиллибит чеснок 6 мүн. устата буһары да «тулуйар» эбит. Миккиллибит чеснокка туһалаах тиосульфидат элбэх. Ол эрэн микроволновкаһа буһарар олох сагаммат, икки да мүнүүтэ буоллаһына, антикоагулянтнай (тымыры харыстыыр) свойствоһын сүтэрэрэ биллибит. Арыга кыратык ыһаарылаан ыллааха, чеснок туох да буолбат.

Онон чеснокнаах аһы буһаргытыгар чесногун олох кэнники уонна миккийэн баран эбэргит ордук.

ПО ГОРИЗОНТАЛИ: 8. Какой город в Египте назвали в честь Саши? 10. Лист который варят, а как сварят выбрасывают. 11. Польза, прок. 12. Размах рублёвый – ... копеечный (посл.). 14. Посадили зёрнышко – вырастили солнышко (загадка). 16. Внешнее обнаружение, признак чего-нибудь. 20. Здание большой станции на путях сообщения. 23. Крупный полярный дельфин. 24. Несостоятельный должник, отказывающийся платить своим кредиторам вследствие разорения. 25. Главная артерия большого круга кровообращения. 26. Шапочка малыша. 27... в бане всех (и царя) старше (Даль). 28. Следствие княжеской немилости. 29. Небольшое помещение специального назначения. 31. Горизонтальное перемещение геологического слоя. 32. Уложенные для перевозки вещи, груз, багаж. 33. Состояние, предшествующее наступлению смерти. 34. Задвижка в печной трубе для прекращения тяги воздуха. 37. Крайний беспорядок, неразбериха. 39. Злые, недоброжелательные слова, высказывания. 42. Игрушечный малыш, кукла. 46. Подвижный кожный покров глазного яблока. 47. У такелажников и строителей: поднимай вверх! 48. Поспешная и бесплановая работа с целью наверстать упущенное.

ПО ВЕРТИКАЛИ: 1. Река в Швейцарии, на которой стоит Берн. 2. Добрый ... всё смеет, плохой сам смеется (посл.). 3. Испытание, проверка чьих-нибудь качеств. 4. Посредник между Богом и людьми. 5. Многолетняя трава семейства касатиковых. 6. Уязвима у Ахиллеса. 7. Побывавшая в сказке в гостях у трёх медведей девочка. 9. Самое тонкое изделие из муки. 13. Высочайшая горная вершина в мире. 15. Многолетняя болотная трава с твёрдыми узкими длинными листьями. 17. Священнослужитель. 18. Беспорядок, суматоха. 19. Не бывать бы счастьем, да ... помогло (посл.). 21. Сосудорасширяющее средство (лекарство). 22. В своей норе и мышь – ... (посл.). 30. Язык программирования. 35. На ноге стоит одной, крутит-вертит головой. Нам показывает страны, реки, горы, океаны (загадка). 36. Произношение, степень отчетливости в произношении слов и слогов в речи, пении, declamации. 38. "Многоступенный" приём пищи. 40. В православии: монашеский обет вести аскетический образ жизни. 41. Беспорядочное и шумное скопление людей. 43. Время суток. 44. В одном кармане ... на аркане, в другом – блоха на цепи (посл.). 45. Кисловатый напиток, настаиваемый с дрожжами на солоде, а также на ржаном хлебе, сухарях.

Спорт — дьулдуур спорт — тулуур

СААХЫМАТ СОНУННАРА

Сага дьылга үктэнэн баран үрэнээччилэр ортолоругар саахымакка хамаанданан бастыыр иһин күрэхтэһии тохсунньу 12-16 кк. Дьокуускайга буолан ааста. Манна орто саастаах оонньооччулар бөлөхтөрүгэр Нам уллуһун хамаандата 20,5 очкону ылан II бириистээх миэстэбэ тигистэ. Хамаанда саастаабыгар үрэнээччилэр Жения Суздалов, Айсен Эверстов, Вилена Попова, Аня Лукина оонньоотулар. Вилена бэйэтин дуоскатыгар 7 очкону ылан 2-с миэстэбэ табыста. Кыра уонна аҕа саастаах оонньооччулар бөлөхтөрүгэр хамаандаларбыт күүстэрин ситэ туһамматыйлар.

Тохсунньу 4 к. саахымат федерациятын президенэ Н.М. Парников бириһигэр республика күрэхтэһии буолла. Маныаха кыра уолаттарга Айсен Эверстов үһүс, кыра саастаах кыргыттарга Анжела Терехова бастакы, Юлия Попова иккис, орто саастаахтарга Вилена Попова бастакы, урдүкү саастаахтарга Жения Попов бастакы, Люба Попова үһүс миэстэлэри ыллылар. Маны тэнэ ветеран оонньооччулар ортолоругар Е.Р. Леонтьев үгүс күүстээх оонньооччулары кэннигэр хаалларан чемпионнаата. Эдэрдэргэ 7,5 очколаах Ньургун Винокуров үһүс миэстэбэ табыста.

Н.Г. СЛЕПЦОВ,
оҕо спортивнай
оскуолатын саахымакка
тренерэ

ХАПСАҔАЙДЬЫТТАРГА – УРДУК ЧЫПЧААЛЛАРЫ!

«Саха сирэ» хаһыат «Дьулурфан» анализыһарытыгар республикатаабы хапсаҕай федерацията 2011 сылга барыта 23 күрэхтэһиини ыытар былааннаах диэн суруйбуттар. Ангардас олунньуга уллуустарынан республика алта күрэхтэһиитэ күүтүллэр.

Олунньу 5-6 кк. Покровскайга «Хангалас хапсаҕайа», олунньу 12-13 кк. Ньурбага В. Ефремов-Күүстээх Болуодыа бириһигэр, эмиэ бу күн Майаҕа Роман Цыпандин кэриһигэр, олунньу 19-20 кк. Уөһээ Бүлүүгэ Н. Докторов-Бычырдаан турнира, бу күн Бороҕонго И. Халдеев аатынан уонна олунньу 27-28 кк. Кэбээйигэ Госдума депутата М.И. Эверстов бириһигэр республикатаабы турнирдар ытыллыахтара.

Онон уллууспут хапсаҕайдыттарыгар олус табыгастаах түгэннэри мүлчү туппаттарыгар уонна биир сомоҕо буолан, уллууспут аатын өрө тутан, киһилээхтик кытталларыгар, инникигэ эрэллээх ситиһиини баҕарыам этэ.

А. СОФРОНОВ-Онтуон
Кыһыл-Сыыр бөһ.

Анекдоты

Блондинка звонит в авиакомпанию, чтобы забронировать билет. Оператор:

— Сколько человек полетит вместе с Вами?
— Откуда мне знать? Это же ваш самолет!

Солдат пишет домой из армии: Нас тут ушат дубить снег и варить картошку. Так что если враг нападет — мы ему дорогу расчистим и жарят приготвим.

— Плохо стреляете, товарищи солдаты, — недовольно говорит инспектирующий генерал. Сам берет автомат, прицеливается и дает очередь.

— Ноль!
— Вот именно так вы и стреляете. Позор! Товарищ капитан, покажите роте, как надо!

Один мужик приходит к другому в гости и видит, что тот гоняется за своей собакой с топором и хочет отрубить ей хвост.
— Ты что делаешь?
— Завтра приезжает моя теща, и я не хочу, чтобы она видела, что кто-то радуется ее приезду.

— Вчера у меня заболела жена, а сегодня приехала её мать, чтобы ухаживать за ней.
— Да-а, беда не приходит одна...

Ответы на вопросы сканворда напечатанного в №7-8

— Ватсон, как вам на вкус собака Баскервилей?
— Я ее не ел, Холмс.
— А миссис Хадсон говорит, что ели.
— Почему вы верите ей, а не мне, Холмс?
— Потому, что готовит еду она, а не вы.

— Ты что, усы отращиваешь?
— Ага. Надо же чем-то заниматься.

— Агенты покинули базу.
— Что?
— Мясо выпало из пельмени.

— Что?
— Родители свалили на дачу!

Заходит жена в комнату, где находится муж и говорит:
— Дорогой! Вынеси мусор. Муж, с тяжким вздохом:
— Я только сел.
Жена, с пониманием и сочувствием:
— А что ты делал?
Муж:
— Лежал.

Белый медведь заходит в паб и говорит бармену:
— Дайте мне виски и... кока-колу.
— А почему такая пауза? — спрашивает бармен.
— Это все, что вас удивляет? — с обидой говорит медведь.

Студент сдает экзамен по английскому языку. Преподаватель ему, удивленно:
— Молодой человек, вы мне на китайском отвечаете!
— Надо же, в темноте вчера не тот учебник взял...

На экзамене в мед. институте:
— Какие зубы появляются у человека последними?
— Искусственные!

На экзамене по праву:
— Профессор, между прочим, шпаргалка является моей собственностью, а вы ее изъяли без соблюдения соответствующей процессуально-правовой процедуры!...

КПКГ Свид. 14 №000935804. ОГРН 1061435054053

АЛСА-Кредит
С Нами надежно и удобно!

с. Намцы ул. Чернышевского, 14 Тел.: 42-065

НОВОГОДНЯЯ АКЦИЯ
С 15 ноября по 31 января 2011 г.

Принимаем вклады до 40% годовых
Выдаем займы на удобных условиях

Круглый год с круглОй суммОй!

Читесь у всех, не подражайте никому
М.Торжков

Понедельник, 31 января

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости
09.05 Контрольная закупка
09.40 Жить здорово!
10.40 ЖКХ
11.40 Женский журнал
12.20 Модный приговор
13.20 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Хочу знать
15.50 «Обручальное кольцо»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Жди меня
21.00 Время
21.30 Т/с «Доктор Тырса»
22.20 Д/ф «Ванга. Мир видимый и невидимый»
23.50 «Подпольная империя»
01.00 «Прелюдия к поцелую»
03.00 Х/ф «В тюрьму!»

Вторник, 1 февраля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости
09.05 Контрольная закупка
09.40 Жить здорово!
10.40 ЖКХ
11.40 Женский журнал
12.20 Модный приговор
13.20 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20 Хочу знать
15.50 «Обручальное кольцо»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Доктор Тырса»
22.20 «Борис Ельцин. Первый»
23.50 На ночь глядя
00.50 Х/ф «Знахарь»
02.45 «Куда приводят мечты»

Понедельник, 31 января

11.00, 13.30, 17.50 Все включено
11.55, 05.10, 09.05 Top Gear
13.00, 15.00, 16.40, 00.15, 06.15 Вести-Спорт
13.15, 16.20, 04.00, 07.30 Вести.ру
14.30 Индустрия кино
15.10 Вести-Спорт.
15.15, 06.55, 07.45 Моя планета
16.55 XXV Зимняя Универсиада. Лыжный спорт.
18.55 XXV Зимняя Универсиада. Лыжный спорт.
19.55 Футбол Ее Величества.
20.45 Профессиональный бокс. Виталий Кличко (Украина) против Криса Ареллы (США). Трансляция из США
21.55 Хоккей. КХЛ.
00.30 Фигурное катание. Чемпионат Европы.
01.55 Х/ф «Беовульф»
04.15, 10.10 Неделя спорта
06.25 Наука 2.0

Вторник, 1 февраля

11.00, 13.30, 21.15 Все включено
12.00 Рейтинг Тимофея Баженова
12.30, 15.15 Наука 2.0
13.00, 15.00, 16.40, 22.40, 04.15, 06.40 Вести-Спорт
13.15, 16.20, 04.00, 08.00 Вести.ру
14.30, 19.20, 10.00 Технологии спорта
15.45, 06.50, 08.15 Моя планета
16.55 XXV Зимняя Универсиада. Биатлон. Спринт.
18.30 Неделя спорта
19.55 XXV Зимняя Универсиада. Биатлон. Спринт.
22.10, 10.30 Основной состав
22.55 Хоккей. КХЛ.
01.15 Хоккей. КХЛ.
04.35 Футбол.

Среда, 2 февраля

11.00, 13.30 Все включено
11.55, 04.35 Рейтинг Тимофея Баженова
12.25 Наука 2.0
13.00, 15.00, 16.40, 00.15,

Среда, 2 февраля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости
09.05 Контрольная закупка
09.40 Жить здорово!
10.40 ЖКХ
11.40 Женский журнал
12.20 Модный приговор
13.20 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20, 04.25 Хочу знать
15.50 «Обручальное кольцо»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Доктор Тырса»
22.20 Среда обитания
23.50 Т/с «Обмани меня»
00.40 Х/ф «День сурка»
02.40 Х/ф «Убийство в клубе «Чиппендейлс»

Четверг, 3 февраля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости
09.05 Контрольная закупка
09.40 Жить здорово!
10.40 ЖКХ
11.40 Женский журнал
12.20 Модный приговор
13.20 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить
15.20, 04.25 Хочу знать
15.50 «Обручальное кольцо»
16.50 Федеральный судья
18.20 Т/с «След»
19.00 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Т/с «Доктор Тырса»
22.20 Человек и закон
23.50 Судите сами
00.40 «На расстоянии удара»
02.40 Х/ф «Женатый»

Пятница, 4 февраля

05.00 Доброе утро
09.00, 12.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости
09.05 Контрольная закупка
09.40 Жить здорово!
10.40 ЖКХ
11.40 Женский журнал
12.20 Модный приговор
13.20 Детективы
14.00 Другие новости
14.20 Понять. Простить

04.15, 06.20 Вести-Спорт
13.15, 16.20, 04.00, 07.40 Вести.ру
14.30, 10.30 Спортивная наука
15.15, 06.30, 07.55 Моя планета
16.55 XXV Зимняя Универсиада. Биатлон.
17.45 XXV Зимняя Универсиада. Лыжный спорт.
18.55 XXV Зимняя Универсиада. Биатлон.
20.30 XXV Зимняя Универсиада. Лыжный спорт.
21.20, 09.55 Хоккей России
21.55 Хоккей. КХЛ.
00.30 XXV Зимняя Универсиада. Фигурное катание.
02.10 Х/ф «Приключения Плуто Нэша»
05.05 XXV Зимняя Универсиада. Фигурное катание.

Четверг, 3 февраля

11.00, 13.30, 20.15 Все включено
11.55 Рейтинг Тимофея Баженова
12.25, 06.30 Наука 2.0
13.00, 15.00, 16.40, 22.40, 04.15, 06.20 Вести-Спорт
13.15, 16.20, 04.00, 07.35 Вести.ру
14.30 Основной состав
15.15, 07.05, 07.50 Моя планета
16.55 XXV Зимняя Универсиада. Лыжный спорт. Спринт.
17.55 Хоккей. КХЛ.
20.50 Лыжный спорт.
22.55 Хоккей. КХЛ.
01.15 Профессиональный бокс. Виталий Кличко (Украина) против Криса Ареллы (США). Трансляция из США
02.10 Х/ф «Ударная сила»
04.35 Пирамида
05.05 XXV Зимняя Универсиада. Фигурное катание.

Пятница, 4 февраля

11.00, 13.30, 19.40 Все включено
11.55 Рейтинг Тимофея Баженова
12.25, 15.45 Наука 2.0
13.00, 15.00, 16.40, 21.10, 04.30, 07.15 Вести-Спорт
13.15, 16.20 Вести.ру
14.30 Технологии спорта
15.15, 07.25, 09.00 Моя планета
16.55 XXV Зимняя Универсиада. Биатлон.
18.55 Лыжный спорт.
20.10 Лыжный спорт.
21.25 XXV Зимняя Универсиада. Фигурное катание.

15.20, 05.25 Хочу знать
15.50 «Обручальное кольцо»
16.50 Федеральный судья
18.20 Поле чудес
19.10 Давай поженимся!
20.00 Пусть говорят
21.00 Время
21.30 Золотой Граммофон
00.30 Х/ф «Большой куш»
02.30 «Кто была та леди?»
04.40 Т/с «Жизнь на Марсе»

Суббота, 5 февраля

05.50, 06.10 Х/ф «Прости нас, первая любовь»
06.00, 10.00, 12.00 Новости
07.20 Играй, гармонь любимая!
08.10 Мультфильм
09.00 Умницы и умники
09.40 Слово пастыря
10.15 Смак
10.50 Вкус жизни
12.15 Среда обитания
13.10 Моя родословная
14.00 Х/ф «Ведьмина гора»
16.00 Россия от края до края
16.50 Кто хочет стать миллионером?
18.00 Х/ф «Коко до Шанель»
20.00, 21.15 Минута славы
21.00 Время
22.00 Проекторперисхитлон
22.40 Детектор лжи
23.40 Х/ф «Гонзо: Жизнь и творчество доктора Хантера С. Томпсона»
02.00 Х/ф «Эдвард-Рукиножницы»
04.00 Т/с «Жизнь на Марсе»

Воскресенье, 6 февраля

06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Х/ф «Бег от смерти»
07.50 Спужу Отчизне!
08.20 Мультфильм
09.10 Здоровье
10.10 Непутевые заметки
10.30 Пока все дома
11.20 Фазенда
12.15 Д/ф «Ванга. Мир видимый и невидимый»
13.20 КВН. 50 виртуальных игр
14.10 Т/с «Апостол»
17.50 Д/ф «Ролан Быков. «Я вас, дураков, не брошу...»
18.50 Х/ф «Похороните меня за плинтусом»
21.00 Воскресное Время
22.00 Большая разница
23.00 Шоу ни бе ни ме нехило
23.30 Познер
00.30 Х/ф «Мачеха»
03.00 Т/с «Жизнь на Марсе»

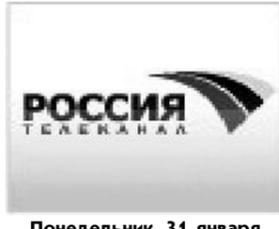
23.20 Биатлон. Кубок мира.
01.00 XXV Зимняя Универсиада. Фигурное катание.
02.05 Биатлон. Кубок мира.
04.00, 08.30 Вести.ру. Пятница
04.45 Вести-Спорт.
04.50, 09.55 Top Gear
06.00 Профессиональный бокс. Виталий Кличко (Украина) против Сэмюэла Питера (Нигерия).

Суббота, 5 февраля

11.00 Моя планета
12.45, 14.00, 16.40, 23.35, 03.20, 05.55 Вести-Спорт
13.00 Вести.ру. Пятница
13.30 В мире животных
14.10, 03.35 Вести-Спорт.
14.20 Индустрия кино
14.50 Х/ф «Детонатор»
16.55 XXV Зимняя Универсиада. Биатлон. Масс-старт.
17.55 Кубок мира по бобслею и скелетону.
19.25 Лыжный спорт.
21.00 Хоккей.
21.55 XXV Зимняя Универсиада. Фигурное катание.
23.00 Начать сначала
23.50 Футбол.
01.55 XXV Зимняя Универсиада. Лыжный спорт.
02.40 XXV Зимняя Универсиада. Биатлон.
03.40 Биатлон с Дмитрием Губерниевым
04.15 Биатлон. Кубок мира.
06.05 Регби.
08.05 Теннис.

Воскресенье, 6 февраля

11.00 Футбол.
13.00, 15.00, 17.30, 23.45, 04.40, 07.10 Вести-Спорт
13.10 Рыбалка с Радзишевским
13.25 Моя планета
14.25 Рейтинг Тимофея Баженова
15.10, 04.55 Вести-Спорт.
15.15 Страна спортивная
15.45 Х/ф «Король оружия»
17.40 Первая спортивная лотерея
17.45 Магия приключений
18.40 Лыжный спорт.
20.30 Кубок мира по бобслею и скелетону.
20.55 Лыжный спорт.
22.00 Легкая атлетика.
23.55 Биатлон. Кубок мира.
00.45 Кубок мира по бобслею и скелетону.
01.50 Биатлон. Кубок мира.
02.40, 09.00 Футбол.
05.00 Церемония закрытия XXV Зимней Универсиады.
06.15 Футбол Ее Величества
07.20 Теннис.

Понедельник, 31 января

05.00 Утро России
09.05 Д/ф «Великие пророки. Ванга и Матрона»
10.00 О самом главном
11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Москва
11.50 Т/с «Маршрут милосердия»
12.50 Т/с «Русский шоколад»
13.45 Дежурная часть
14.50 Т/с «Кулагин и партнеры»
16.50 Т/с «Ефросинья»
17.55 Т/с «Все к лучшему»
18.55 Т/с «Институт благородных девиц»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Гадание при свечах»
23.35 Вести+
23.55 Исторические хроники
00.50 Х/ф «Арн - тамплиер»

Вторник, 1 февраля

05.00 Утро России
09.05 Д/ф «Огненный рейс. Как это было»
10.00 О самом главном
11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Москва
11.50 Т/с «Маршрут милосердия»
12.50 Т/с «Русский шоколад»
13.45 Дежурная часть
14.50 Т/с «Кулагин и партнеры»
16.50 Т/с «Ефросинья»
17.55 Т/с «Все к лучшему»
18.55 Т/с «Институт благородных девиц»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Гадание при свечах»
23.50 Вести+
00.10 Исторические хроники
01.10 Честный детектив

31 января, понедельник

07:00 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
07:10 «Новый день» прямой эфир
17:30 «Игры предков» (ТВ «Розовая чайка»)
18:00 «Саха Сирэ» информационная биэри
18:15 «Улэ киһитэ»: Алексеевтар («Хагалас» ТВ)
18:45 «Күнчээн»: Кулүмэн
19:00 «Якутия» информационная программа
19:15 «Социум»: Внедрение научных инновационных разработок. Прямой эфир
20:00 «Тыа сирэ»
20:30 «Саха Сирэ — Якутия» информационная программа
21:05 «Байанай»
21:35 «Кинозавод»
22:05 «Саха Сирэ — Якутия» информационная программа

1 февраля, вторник

07:00 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
07:10 «Новый день» прямой эфир
17:30 «Полярная звезда»: Эврика
18:00 «Саха Сирэ» информационная биэри
18:15 «Хатан». Восхождение («Хотун Булуу» ТВ)
18:45 «Күнчээн»: Ымыычаан
19:00 «Якутия» информационная программа
19:15 «Чэгиэн»: Безопасность детей. Прямой эфир
20:00 «Бизнес-формула»
20:15 «Уус кыһата» («Таатта» ТВ)
20:30 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
21:05 «Точка кипения»
21:35 «В мире музыки»
22:05 «Саха Сирэ-Якутия» ин-

формационная программа
2 февраля, среда
07:00 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
07:10 «Новый день» прямой эфир
17:30 «Игры предков» (ТВ «Розовая чайка»)
18:00 «Саха Сирэ» информационная биэри
18:15 «Улэ киһитэ»: Алексеевтар («Хагалас» ТВ)
18:45 «Күнчээн»: Кулүмэн
19:00 «Якутия» информационная программа
19:15 «Социум»: Внедрение научных инновационных разработок. Прямой эфир
20:00 «Тыа сирэ»
20:30 «Саха Сирэ — Якутия» информационная программа
21:05 «Байанай»
21:35 «Кинозавод»
22:05 «Саха Сирэ — Якутия» информационная программа

Четверг, 3 февраля

05.00 Утро России
09.05 Д/ф «Все только начинается»
10.05 О самом главном
11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Москва
11.50 Т/с «Маршрут милосердия»
12.50 Т/с «Русский шоколад»
13.45 Дежурная часть
14.50 Т/с «Кулагин и партнеры»
16.50 Т/с «Ефросинья»
17.55 Т/с «Все к лучшему»
18.55 Т/с «Институт благородных девиц»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 «Гадание при свечах»
23.50 Поединок
23.50 Вести+
00.10 Исторические хроники
01.00 Х/ф «Обман»

Пятница, 4 февраля

05.00 Утро России
09.05 Мусульмане
09.15 Мой серебряный шар
10.10 О самом главном
11.00, 14.00, 16.00, 20.00 Вести
11.30, 14.30, 16.30, 20.30 Вести-Москва
11.50 Т/с «Маршрут милосердия»

формационная программа
2 февраля, среда
07:00 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
07:10 «Новый день» прямой эфир
17:30 «Игры предков» (ТВ «Розовая чайка»)
18:00 «Саха Сирэ» информационная биэри
18:15 «Улэ киһитэ»: Алексеевтар («Хагалас» ТВ)
18:45 «Күнчээн»: Кулүмэн
19:00 «Якутия» информационная программа
19:15 «Социум»: Внедрение научных инновационных разработок. Прямой эфир
20:00 «Тыа сирэ»
20:30 «Саха Сирэ — Якутия» информационная программа
21:05 «Байанай»
21:35 «Кинозавод»
22:05 «Саха Сирэ — Якутия» информационная программа

3 февраля, четверг

07:00 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
07:10 «Новый день» прямой эфир
17:30 «Полярная звезда»: Эврика
18:00 «Саха Сирэ» информационная биэри
18:15 «Хатан». Восхождение («Хотун Булуу» ТВ)
18:45 «Күнчээн»: Ымыычаан
19:00 «Якутия» информационная программа
19:15 «Чэгиэн»: Безопасность детей. Прямой эфир
20:00 «Бизнес-формула»
20:15 «Уус кыһата» («Таатта» ТВ)
20:30 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
21:05 «Точка кипения»
21:35 «В мире музыки»
22:05 «Саха Сирэ-Якутия» ин-

4 февраля, пятница

07:00 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
07:10 «Новый день» прямой эфир

12.50 Т/с «Русский шоколад»
13.45 Дежурная часть
14.50 «Кулагин и партнеры»
16.50 Т/с «Ефросинья»
17.55 Т/с «Все к лучшему»
18.55 Т/с «Институт благородных девиц»
20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Кривое зеркало
23.05 Девчата
00.00 «Пункт назначения»
01.50 Горячая десятка

Суббота, 5 февраля

05.00 Х/ф «Одиноким игрок»
06.45 Вся Россия
06.55 Сельское утро
07.55 Диалоги о животных
08.00, 11.00, 14.00 Вести
08.10, 11.10, 14.20 Вести-Москва
08.20 Военная программа
08.50 Субботник
09.30 Городец
10.05 Комната смеха
11.20 Дежурная часть
11.50 Честный детектив
12.20, 14.30 Т/с «Детективное агентство «Иван да Марья»
16.20 Шоу «Десять миллионов»
17.20, 20.40 Х/ф «Черная метка»
20.00 Вести в субботу
21.55 Хоккей. «Матч Звезд КХЛ». Прямая трансляция из Санкт-Петербурга
00.10 «Песочный дождь»
02.10 «Поцелуй бабочки»

Воскресенье, 6 февраля

05.45 Х/ф «В последнюю очередь»
07.30 Смехопанорама
08.00 Сам себе режиссер
08.50 Утренняя почта
09.30 Сто к одному
10.20 Неделя в городе
11.00, 14.00 Вести
11.10 Х/ф «Племянник»
11.40, 14.30 Т/с «Детективное агентство «Иван да Марья»
14.20 Вести-Москва
15.50 Смятая разрешается
17.40 Танцы со Звездами
20.00 Вести недели
21.05 Х/ф «Мелодия любви»
23.00 Специальный корреспондент
00.00 Два веселых гуся
00.30 Х/ф «Фальшивая личина»

17:30 «Геван»: Ко Дню родного языка
18:00 «Саха Сирэ» информационная биэри
18:15 «Музыка кырдыбат, сүппэт...» («Нам» ТВ)
18:45 «Күнчээн»
19:00 «Якутия» информационная программа
19:15 «Парламентский вестник»
19:45 «Ханыл»: Бүөтүр Бопуоһа
20:30 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа
21:05 «Учуутал сылын түмүктэрэ» («Ньурба» ТВ)
21:20 Концерт
22:15 «Саха Сирэ-Якутия» информационная программа

5 февраля, суббота

17:00 «Саха» НККК «Хабаровская даабы филиала: Хабаровский студеннар
17:30 «Тарбаахптыын астыаха»
18:00 «Истинг илдьит»
18:45 «Вестник образования»
19:30 «Саха сирэ. Күнтэн күн» информационная биэри
20:05 Из золотого фонда НВК: Всероссийский фестиваль «Стерх»
20:35 «Аал-луук мас»: О времени и о себе...Владимир Коров
21:05 «ТВ-спорт»: Көңүл тустууга Иван Ярыгин аатынан турнир I ч.
22:25 «Саха сирэ. Күнтэн күн» информационная биэри

6 февраля, воскресенье

17:00 «Полярная звезда» телевизионный конкурс
17:45 «Пропеллер»
18:00 «Истинг илдьит»
18:30 «Сага ырыа». Прямой эфир
19:15 «Уруу алгыһа»
19:30 «Якутия. День за днем» информационная программа
20:05 «Сардаана»
20:50 «Саха ырыа»: Бүлүү улуунун Кыргыдай нэбилэтин ырыа
21:20 «ТВ-спорт»: Кө ул туштууга Иван Ярыгин аатынан турнир II ч.
22:25 «Якутия. День за днем» информационная программа

Работа над ошибками

УОВД ПРИНОСИТ ИЗВИНЕНИЕ

В соответствии с требованиями приказа МВД РФ №174 от 26.02.2002 г. и приказа МВД РФ №333 от 04.05.2010 г. дежурная часть ОВД круглосуточно принимает заявления, сообщения граждан о происшествиях вне зависимости от места, времени совершения происшествий, а также полноты содержащихся в них сведений.

Оперативная сводка ОВД по Намскому району составляется по поступившим в ОВД заявлениям и сообщениям граждан о преступлениях и правонарушениях за неделю и публикуется в газете «Энсиэли», как перечисленные поступивших заявлений и сообщений в ОВД, независимо от принятых решений по существу заявлений.

30.07.2010 г. в ОВД по Намскому району поступило заявление гр-ки Кутуковой О.Ю., прож. в с. Намцы, о том, что 10.03.2010 г. гр. Кузуков В.В. сомовольно вывез а/м марки «Тойота-Реджис» из гаража и до настоящего времени местонахождение автотранспортного средства неизвестно.

Заявление зарегистрировано в книге учета сообщений о преступлениях за №797. По поступившему заявлению инспектором ОГАИ ОВД по Намскому району прапорщиком милиции Ивановым И.В. проведена проверка и 09.08.2010 г. вынесено постановление об отказе в ВУД по ст. 24 ч. 1 п. 2 УПК РФ (в связи с отсутствием события преступления).

Информация о поступлении заявления гр-ки Кутуковой О.Ю. направлена для опубликования в газету «Энсиэли» 02.08.2010 г., т.е. до принятия решения об отказе в ВУД, как оперативная сводка поступивших за неделю заявлений и сообщений о преступлениях.

ОВД по Намскому району приносит извинение гр. Кутуковой В.В. по факту опубликования 07.08.2010 г. в оперативной сводке ОВД в газете «Энсиэли», как совершившего преступление, предусмотренное ст. 166 УК РФ.

Р.А. СЕДАЛИЦЕВ, начальник ОВД по Намскому району, полковник милиции

Протокол оценки и сопоставления заявок №7 от 24.01.2011 г.

Состав Единой комиссии МО «Намский улус»: председатель Слепцов Н.В., члены: Чиркова Г.Н., Абрамова И.К., Спиридонов А.П., секретарь Чиркова О.Р. Присутствуют 5 членов комиссии. Кворум имеется.

1. Наименование, место нахождения, почтовый адрес и адрес электронной почты, номер контактного телефона заказчика:

1. Наименование, место нахождения, почтовый адрес и адрес электронной почты, номер контактного телефона заказчика: с. Намцы Намского улуса РС(Я) ул. Фаизулина, 3 МУ «Управление образования МО «Намский улус» РС(Я)», конт. тел. 41162-41071

2. Предмет муниципального контракта с указанием количества поставляемого товара, объема выполняемых работ, оказываемых услуг: Открытый конкурс на право заключения муниципального контракта: Техническое обслуживание АУПС, аппаратуры видеонаблюдения, кнопок пожарной сигнализации образовательных учреждений Намского улуса РС(Я).

3. Начальная (максимальная) цена контракта (цена лота): Начальная (максимальная) цена контракта (цена лота): 700 000 (семьсот тысяч) рублей. Начальная (максимальная) цена контракта включает в себя стоимость услуг, а также все налоги, пошлины и прочие сборы и расходы, которые исполнителю муниципального контракта будут оплачиваться в соответствии с условиями муниципального контракта или на иных основаниях, то есть является конечной.

4. Сведения об участниках размещения заказа: 1. ЯРО ООО «ВДПО» Ул. Ярославского, 24/2 РС(Я), г. Якутск, 677027, тел. 4112-43-5573 2. ООО «Специальная защита» Ул. Ойунского, 6/1 оф. 2 г. Якутск, тел. 84112-32-1057

5. Место, дата, время проведения оценки и сопоставления заявок: с. Намцы, Намского улуса, ул. Октябрьская, 1, 24 января 2011 г., 10 час00 мин.

6. Порядок оценки и сопоставления заявок: Начальная (максимальная) цена контракта (цена лота): 700 000 (семьсот тысяч) рублей.

Критерии оценок: 1. Цена контракта (значимость данного критерия, т.е. весовой коэффициент оценок по данному критерию, составляет 35%);

2. Качество предлагаемого техобслуживания (значимость данного критерия, т.е. весовой коэффициент оценок по данному критерию, составляет 20%); – оценивается исходя из следующих показателей:

2.1. Опыт работы по предмету конкурса, более или 5 лет – 50 баллов, менее 5 лет 40 баллов, нет 0 баллов. Весовой коэфф. 10%

2.2. Сроки проведения техобслуживания: 2 раза в год – 50 баллов, менее 2-х раз 10 баллов. Весовой коэфф. 10%

3. Проведение технического ремонта приборов учета или их замена: (значимость данного критерия, т.е. весовой коэффициент оценок по данному критерию, составляет 45%).

Мин – в течение 3 дня Макс – в течение 5 дней.

Решение о присвоении заявок на участие в открытом конкурсе порядковых номеров, сведения о решении каждого члена комиссии о присвоении заявок значений по каждому из предусмотренных критериев оценки заявок (см. приложение к протоколу)

Сведения об участниках, заявка которых присвоены первый и второй номера:

1. №1 присвоить заявке участника ЯРО ООО «ВДПО» Ул. Ярославского, 24/2 РС(Я), г. Якутск, 677027, тел. 4112-43-5573

2. №2 присвоить заявке участника ООО «Специальная защита» Ул. Ойунского, 6/1 оф. 2 г. Якутск, тел. 84112-32-1057.

Победителю открытого конкурса ЯРО ООО «ВДПО» передать проект муниципального контракта в течение 3-х рабочих дней, включая условия исполнения муниципального контракта, предложенных победителем конкурса в заявке на участие в конкурсе.

Протокол составлен в двух экземплярах, один из которых остается у заказчика, а второй хранится у уполномоченного органа.

Настоящий протокол подлежит размещению на официальном сайте: http://www.goszakazyakutia.ru/

Приложение №1 к протоколу оценки и сопоставления заявок на участие в ОК

Table with columns for evaluation criteria and scores. Includes criteria like 'Price of contract', 'Quality of service', and 'Technical maintenance' with corresponding scores for two participants.

Информация к сведению по материнскому (семейному) капиталу

В соответствии с частью 1 статьи 10 Федерального Закона от 13.12.2010 № 357-ФЗ «О федеральном бюджете на 2011 год и на плановый период 2012 и 2013 годов» размер материнского (семейного) капитала в 2011 году составляет 365698,4 рубля

В связи с внесенными поправками Федеральным Законом от 29 декабря 2010 года № 440-ФЗ «О внесении изменений в статьи 7 и 10 Федерального Закона «О дополнительных мерах государственной поддержки семей, имеющих детей» с 1 января 2011 года исключен срок погашения основного долга и уплаты процентов по кредитам или займам, выданным на приобретение или строительство жилья.

Таким образом, возможность использования средств материнского (семейного) капитала не ограничена сроками заключения кредитных договоров, предоставляемых на приобретение (строительство) жилого помещения.

А также, продолжаем прием заявления на единовременную выплату с 1 января по 31 марта 2011 года, дети которых родились с 1 января 2007 года по 31 декабря 2010 года. Выплату можно получить в размере 12 000 рублей или в размере средств, оставшихся в результате распоряжения материнским капиталом, но не более 12 000 рублей.

С 2011 года набор социальных услуг состоит из трех частей

С 1 января 2011 года набор социальных услуг состоит из трех частей, любую из которых федеральный льготник может получить в натуральной форме либо в денежном выражении в случае отказа от получения путем подачи соответствующего заявления в территориальный орган Пенсионного фонда Российской Федерации.

Набор социальных услуг стоит 705 рублей и включает в себя:

1. Обеспечение лекарственными препаратами – 543 руб.

2. Предоставление путевки на санаторно-курортное лечение – 84 руб.

3. Оплату проезда на пригородном железнодорожном транспорте, а также на междугородном транспорте к месту лечения и обратно – 78 руб.

Федеральные льготники, принявшие для себя решение в каком виде им удобнее получать медицинскую составляющую набора социальных услуг и подавшие до 1 октября 2010 года заявления об отказе от получения набора социальных услуг или о возобновлении предоставления набора социальных услуг в части бесплатного лекарственного обеспечения и санаторно-курортного лечения, могут до 1 апреля 2011 года подать заявления о возобновлении предоставления либо отказе от получения социальных услуг, а именно бесплатного лекарственного обеспечения и (или) санаторно-курортного лечения.

Период подачи заявлений об отказе или возобновления предоставления набора социальных услуг в части бесплатного лекарственного обеспечения и санаторно-курортного лечения до 1 апреля 2011 года является переходным и предназначен для адаптации граждан к новой структуре набора социальных услуг. При этом поданные до 1 апреля 2011 года соответствующие заявления начнут действовать с 1 числа месяца, следующего за месяцем его подачи.

В дальнейшем будут действовать прежние сроки подачи заявления для отказа от получения набора социальных услуг в натуральной форме. Если вы уже подавали такое заявление и хотите получать денежный эквивалент и в последующие годы, то нет необходимости обращаться в Пенсионный фонд до тех пор, пока вы не измените своего решения. Если же вы меняли свое решение и хотите с 1 января следующего года опять воспользоваться набором социальных услуг или право на их получение появилось у вас впервые, то заявление в Пенсионный фонд необходимо подать до 1 октября.

ИНИРЭХ ТЫЛААР

Педагогической үлэ ветеранын, РФ үөрэҕиритин туйгунун, Нам улууһун бочуоттаах гражданынын ЕВДОКИЯ ИВАНОВНА РЫКУНОВАНЫ «Учууталлар учууталлара» бэлиээнэн баҕараадаламмыккынан итиитик-истинник эбэрдэлибит! Баҕарабыт кытаанах доруубуйаны, дьолу-соргуну!

1987 с. 10 «б» кыл. үөрэнээччилэрэ

Педагогической үлэ ветеранын, РФ үөрэҕиритин туйгунун, Нам улууһун бочуоттаах гражданынын ЕВДОКИЯ ИВАНОВНА РЫКУНОВАНЫ «Учууталлар учууталлара» бэлиээнэн баҕараадаламмыккынан үөрүүнэн эбэрдэлибит! Баҕарабыт кытаанах доруубуйаны, оҕолоргор, сиэннэргэр элбэх ситиһиллэри!

Лина Михайловна Сабарайкина уонна кини дьэз кэргэнэ

ИЗВЕЩЕНИЕ

о проведении открытого конкурса по отбору управляющей организации для управления многоквартирными домами, расположенными на территории муниципального образования «Ленский наслег» Намского района Республики Саха (Якутия), предоставления услуг по вывозной канализации, вывозу твердых отходов, техническому обслуживанию жилого фонда в 2011 году 29 января 2011 г. с. Намцы

Организатор открытого конкурса: насленная администрация муниципального образования «Ленский наслег» Намского района РС(Я)

Почтовый адрес: 678715, РС(Я), Намский район, с. Намцы, ул. Ст. Платонова, 28.

Предмет открытого конкурса: отбор управляющей организации для управления многоквартирными домами, расположенными на территории муниципального образования «Ленский наслег» Намского района Республики Саха (Якутия) и предоставления услуг по вывозной канализации, вывозу твердых отходов, техническому обслуживанию жилого фонда в 2011 году.

Форма торгов: открытый конкурс.

Информация для участников: — Каждый претендент может подать только одну заявку на участие в открытом конкурсе в отношении предмета открытого конкурса.

— Заявка, поданная претендентом на часть предмета конкурса, не рассматривается.

— В случае, если претендент подает более одной заявки на участие в открытом конкурсе, при условии, что поданные ранее заявки таким претендентом не отозваны, все заявки на участие в открытом конкурсе такого претендента, поданные в отношении данного предмета конкурса, не рассматриваются и возвращаются такому участнику.

— Претендент несет все расходы, связанные с подготовкой и подачей своей заявки на участие в открытом конкурсе. Организатор открытого конкурса не отвечает и не имеет обязательств по этим расходам независимо от результатов открытого конкурса.

— Заявка на участие в открытом конкурсе должна быть представлена на русском языке.

— Все документы, входящие в состав заявки, на иностранном языке должны сопровождаться предоставлением надлежащим образом заверенного перевода соответствующих документов на русский язык.

— Заявка на участие в конкурсе представляется организатору конкурса в закрытом виде (в запечатанном конверте) в установленные им сроки и время приема.

— По истечении установленного срока прием заявок прекращается.

— Заявка на участие в открытом конкурсе составляется в письменной форме.

— Все документы, входящие в состав заявки, должны быть заполнены разборчиво.

— Все документы, входящие в заявку на участие в открытом конкурсе, должны быть надлежащим образом оформлены, иметь необходимые для их идентификации реквизиты (бланк отправки, исходящий номер, дата выдачи, должностной подписавшего лица с расшифровкой, печать — в необходимых случаях). При этом документы, для которых установлены специальные формы, должны быть составлены в соответствии с этими формами. Сведения могут быть впечатаны в формы, допускается заполнять формы от руки печатными буквами синими, черными и фиолетовыми чернилами.

— В тексте всех документов, входящих в состав заявки на участие в открытом конкурсе, не должно быть никаких вставок между строк, надписей поверх начального текста. Никакие исправления не допускаются, за исключением исправлений, скрепленных печатью (в случае ее наличия) и заверенных подписью лица, подписавшего заявку на участие в открытом конкурсе.

— Документы заявки на участие в открытом конкурсе представляются в оригинале либо в установленном законодательством Российской Федерации случаях — в заверенных надлежащим образом копиях. Выписка из ЕПРЮЛ, должна быть не ранее чем за шесть месяцев до дня размещения на официальном сайте извещения о проведении открытого конкурса и нотариально заверенная копия такой выписки (для юридических лиц), выписка из Единого государственного реестра индивидуальных предпринимателей или нотариально заверенную копию такой выписки (для индивидуальных предпринимателей).

— Все страницы заявки на участие в открытом конкурсе должны быть пронумерованы.

Прошнуровано, пронумеровано, скреплено печатью листов М.П. (в случае ее наличия)

Подпись (расшифровка подписи)

Для участия претенденты представляют следующие документы:

— заявку (заполненную по установленной форме);

— нотариально заверенные копии учредительных документов (для юридических лиц), нотариально заверенные копии паспорта (для физических лиц);

— свидетельство о регистрации юридического лица (для юридических лиц);

— свидетельство о постановке на учет в налоговом органе;

— справку из налогового органа об отсутствии задолженности по налогам и сборам и иным обязательным платежам в бюджеты любого уровня или государственные внебюджетные фонды за последний завершаемый отчетный период в размере свыше 25 процентов балансовой стоимости активов претендента по данным бухгалтерской отчетности за последний завершаемый отчетный период. Претендент считается соответствующим установленным требованиям, если он обжалован наличие указанной задолженности в соответствии с законодательством РФ и решение по такой жалобе не вступило в силу;

— в отношении претендента не проводится процедура банкротства либо в отношении претендента — юридического лица не проводится процедура ликвидации;

— деятельность претендента не приостановлена в порядке, предусмотренном Кодексом РФ об административных правонарушениях;

— справка из банка об отсутствии просроченной задолженности по кредитам и займам;

— отсутствие у претендента кредиторской задолженности за последний завершаемый отчетный период в размере свыше 70 процентов балансовой стоимости активов претендента по данным бухгалтерской отчетности за последний завершаемый отчетный период;

— опись представленных документов.

В случае подачи заявки представителем претендента предъявляется надлежащим образом оформленная доверенность.

Порядок, место, даты начала и окончания подачи заявок: Заявки на участие принимаются в письменной форме, в двойных запечатанных конвертах по адресу: 678380, РС(Я), Намский район, с. Намцы, ул. Ст. Платонова, 28, телефон: 41352, факс 8 (41162) 41352.

Приним заявок начинается с 29 января 2011 г. ежедневно в рабочее время с 09 ч. 00 мин. до 17 ч. 00 мин., и прекращается в 17 ч. 00 мин. 13 декабря 2010 г.

Подведение итогов состоится в 11 ч. 00 мин. 28 февраля 2011 г. по адресу: 678380, РС(Я), Намский район, с. Намцы, ул. Ст. Платонова, 28.

Критерии оценки — в соответствии с составей 161 Жилищного кодекса РФ, постановление Правительства РФ от 6 февраля 2008 г. N 75 «О порядке проведения органом местного самоуправления открытого конкурса по отбору управляющей организации для управления многоквартирными домами».

Победителем открытого конкурса признается лицо, предложившее наиболее выгодные условия.

Срок заключения договора — в течении 10 рабочих дней с даты подведения итогов конкурса.

Тарифы на газ природный (сетевой)

Table with columns: № п/п, Вид услуг, Розничная цена с НДС в руб./1000м3, Нормы потребления, Блицна измерений, Нормы потребления в куб.м. в месяц, Тариф с НДС при отсутствии прибора учета расхода газа в рублях.

